

ΜΑΘΗΤΕΣ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ

Connecting Classrooms

ΜΑΘΗΤΕΣ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ

Το εγχειρίδιο αυτό δημιουργήθηκε για να παρέχει ιδέες, έμπνευση και πρακτική βοήθεια σε εκπαιδευτικούς που σχεδιάζουν καινοτόμα προγράμματα με στόχο τη διεύρυνση των γνώσεων, την ανάπτυξη δεξιοτήτων, την καλλιέργεια κλίματος διαπολιτισμικής συνεργασίας και την προώθηση της ιδέας του ενεργού πολίτη κυρίως σε θέματα που αφορούν στα ανθρώπινα δικαιώματα, στην αλληλεγγύη, στην εξάλειψη διακρίσεων, στη συνεργασία, στην ειρήνη.

Συγγραφή και επιμέλεια έκδοσης: Μαρία Νομικού
Σύμβουλος έκδοσης: Καλλιές Μητράκα
Γραφιστική επιμέλεια: Δημήτρης Παναγιωτακόπουλος
Συντονισμός προγράμματος Connecting Classrooms:
Alison Weedall, British Council Education Projects Manager

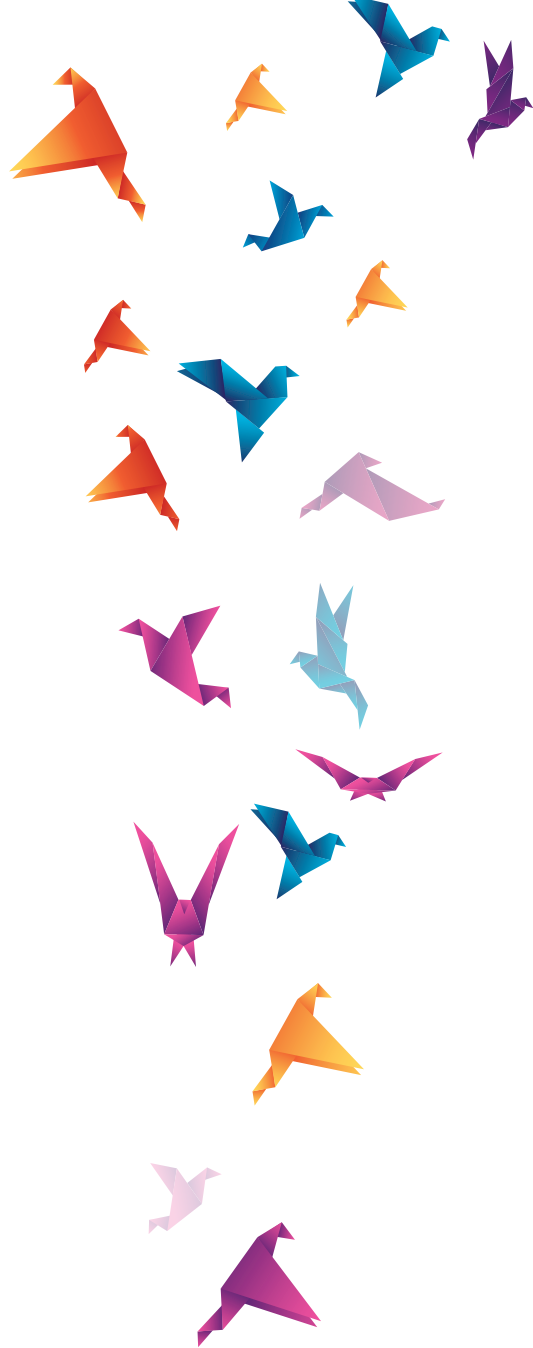
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Το British Council θα ήθελε να ευχαριστήσει θερμά τους παρακάτω:
Αθηνά Λινού, Καλλιές Μητράκα, Γιώργο Νικολάου, Μαρία Παπαϊωάννου,
Σταύρο Παπαδόπουλο, Ρούλα Λαδοπούλου, Μαρία Νομικού, Ειρήνη Καρέτα,
Νάντια Καραγιάννη, Ελένη Ευαγγέλου, Χρυσούλα Μελίδου, Καίτη Γιακουμάκη,
Όλγα Γρατσανίτη, Ευγενία Βαθάκου, Κατερίνα Ιορδανίδου,
Απόλλωνα Λιακόπουλο, Mark Levy για τη συμβολή τους
καθ' όλη τη διάρκεια του Connecting Classrooms.

Η έκδοση είναι προϊόν του British Council (www.britishcouncil.gr)
στο πλαίσιο του προγράμματος Connecting Classrooms
που πραγματοποιήθηκε από το 2010 έως το 2013
σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Copyright British Council

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- **Χαιρετισμοί**
σελίδα 5
- **Το Πρόγραμμα Connecting Classrooms**
σελίδα 8
- **Το Εγχειρίδιο Μαθητές Χωρίς Σύνορα**
σελίδα 10
- **Κεφάλαιο: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΟΜΑΔΑΣ**
σελίδα 12
  - 01. Συμβόλαιο συνεργασίας** σελίδα 13
  - 02. Τα πορτρέτα μας** σελίδα 14
  - 03. Ταυτότητες** σελίδα 15
  - 04. Σίγουρα Βήματα** σελίδα 16
  - 05. Ο πιο ψηλός πύργος** σελίδα 17
- **Κεφάλαιο: ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ**
σελίδα 18
  - 06. Τα πάντα για «MENA»** σελίδα 19
  - 07. Η Αγκινάρα** σελίδα 20
  - 08. Με ποιον θα θέλατε να ζείτε;** σελίδα 21
  - 09. Κάντε ένα βήμα μπροστά** σελίδα 23
  - 10. Οι ανάγκες των παιδιών του κόσμου και οι δικές μας ανάγκες** σελίδα 28
  - 11. Ένα τζαμί στη Βοηδοβία** σελίδα 31
- **Κεφάλαιο: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ ΚΑΙ ΗΓΕΤΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ**
σελίδα 35
  - 12. Από το Εγώ στο Εμείς** σελίδα 36
  - 13. Πάρε θέση** σελίδα 37
  - 14. Μετά από 15 χρόνια** σελίδα 39
  - 15. Χαρτογραφώντας την κοινότητά μας** σελίδα 40
- **Κεφάλαιο: ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ**
σελίδα 42
- **Κεφάλαιο: ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΣ ΣΧΟΛΕΙΑ**
σελίδα 46
  - Comenius** σελίδα 47
  - E-twinning-Η κοινότητα των σχολείων στην Ευρώπη** σελίδα 49
  - Η Εβδομάδα Εκπαίδευσης για τον Κόσμο** σελίδα 50
  - Σχολεία Συνεργαζόμενα με την UNESCO (ASPNET)** σελίδα 51
- **Κεφάλαιο: ΠΗΓΕΣ**
σελίδα 52
- **Το BRITISH COUNCIL στην Ελλάδα**
σελίδα 55

Το Connecting Classrooms είναι ένα διαπολιτισμικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα που σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε από το British Council κατά το διάστημα 2010-13, το οποίο έστιζε συνεργασίες ανάμεσα σε ομάδες σχολείων στο Ηνωμένο Βασίλειο και σε είκοσι χώρες σ' όλη την Ευρώπη. Σκοπός του προγράμματος ήταν η ενίσχυση της κατανόησης και της εμπιστοσύνης ανάμεσα στους νέους διαφορετικών κοινοτήτων, η δημιουργία σχολείων χωρίς πολιτισμικούς αποκλεισμούς και ενός ασφαλέστερου και περισσότερο αλληλεπιδραστικού κόσμου για το μέλλον. Στην Ελλάδα, το Connecting Classrooms υλοποιήθηκε σε δέκα σχολεία σε ολόκληρη τη χώρα υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας και με την υποστήριξη της καθηγήτριας Αθηνάς Λινού, Ειδικής Γραμματέως Ενιαίου Διοικητικού Τομέα Θεμάτων Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού, Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και Αποκέντρωσης, και της ομάδα της, όπως επίσης και με τη συνεργασία του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων υπό τη διεύθυνση του καθηγητή Γεωργίου Νικολάου. Είμαι πολύ ικανοποιημένος που τα βασικά στοιχεία του έργου θα συνεχιστούν υπό τη μορφή προγράμματος σχολικών δραστηριοτήτων με τίτλο «Μαθητές χωρίς σύνορα». Οι νέοι μαθαίνουν συνεργατικά με τους συνομηλικούς τους και η εστίαση στην άρση των αποκλεισμών τους βοηθά να αναπτύξουν την πολιτισμική κατανόηση και τις δεξιότητες που χρειάζονται ώστε να ζουν και να εργάζονται ως πολίτες του κόσμου. Πιστεύω πως το εγχειρίδιο “Μαθητές χωρίς σύνορα” θα σας επιτρέψει να αντιμετωπίσετε τις κατά τόπους προτεραιότητες, να επιτύχετε σημαντικούς εκπαιδευτικούς στόχους και να διασφαλίσετε ότι οι αρχές στις οποίες βασίζεται η πρωτοβουλία Connecting Classrooms θα έχουν διάρκεια στο χρόνο.

Tony Buckby
Διευθυντής British Council Greece

Η Ειδική Γραμματεία Ενιαίου Διοικητικού Τομέα Θεμάτων Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού, Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και Αποκέντρωσης παρακολούθησε εκ του σύνεγγυς την υλοποίηση του προγράμματος Connecting Classrooms, επιτυχημένου προγράμματος του British Council, το οποίο τέλεσε υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας και στο οποίο συμμετείχαν δέκα σχολεία της Ελλάδας για τρία έτη. Στόχοι του προγράμματος υπήρξαν η καθιέρωση συνεργασίας μεταξύ ομάδων από σχολεία της Μεγάλης Βρετανίας και άλλων κρατών, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας, η ενίσχυση της πολιτισμικής ένταξης στα σχολεία, η εκπαίδευση των μαθητών στην απόκτηση ηγετικών δεξιοτήτων και στην ανάπτυξη πολιτιστικής συνείδησης. Η συμμετοχή μας στην οργάνωση και στην πραγματοποίηση του προγράμματος υπήρξε ενεργή καθώς οι στόχοι του άπτονται των αρμοδιοτήτων και του ενδιαφέροντος της Ειδικής Γραμματείας. Η Ένταξη, η Διαφορετικότητα και η Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη (Inclusion, Diversity and Global Citizenship) αποτέλεσαν τους κοινούς άξονες του προγράμματος για τα κράτη που συμμετείχαν. Πρόκειται για κατευθύνσεις των οποίων ενθαρρύνουμε θερμά την ενδεδειγμένη προσέγγιση στα ελληνικά σχολεία υπό το γενικότερο πρίσμα της Διαπολιτισμικότητας.

Για το λόγο αυτό και επειδή πιστεύουμε στην ανάγκη βιωσιμότητας επιτυχών προγραμμάτων, όπως είναι το Connecting Classrooms, προτείναμε στο British Council την επανασχεδίαση του προγράμματος σε μια απλούστερη μορφή προκειμένου να μπορεί να συμπεριληφθεί ως ολοκληρωμένη πρόταση στα προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων - πολιτιστικών θεμάτων που πραγματοποιούνται από εκπαιδευτικούς σε σχολεία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Το τελικό αποτέλεσμα, το οποίο φέρει την αναμενόμενη εγγύηση ποιότητας του British Council, μας ικανοποιεί απόλυτα. Πιστεύουμε ότι το εγχειρίδιο «Μαθητές χωρίς Σύνορα» θα αποτελέσει ένα πολύτιμο εργαλείο για τους εκπαιδευτικούς που στοχεύουν στο να αποκτήσουν οι μαθητές τους πολιτισμική επίγνωση.

καθ. Αθηνά Λινού
Ειδική Γραμματέας Ενιαίου Διοικητικού Τομέα
Θεμάτων Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού,
Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού,
Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και Αποκέντρωσης
Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

Η Ευρώπη είναι η πατρίδα μας, ο κόσμος όλος είναι η πατρίδα μας.

Με το πνεύμα αυτό συμμετείχαμε στο καινοτόμο και φιλόδοξο Πρόγραμμα του British Council Connecting Classrooms, το οποίο υλοποιήθηκε σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες, με σκοπό τη συνάντηση, τη γνωριμία και τη συνεργασία μαθητών του Γυμνασίου, μέσω διαδικτύου, στη δημιουργία κοινών δραστηριοτήτων και σχεδίων εργασίας με θέμα τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, την Πολιτότητα (Citizenship) και τη Διαπολιτισμικότητα.

Η θεματολογία εδράζεται σε ούτως ή άλλως υψηλές αξίες του πολιτισμού μας. Αυτό, όμως, που ήταν το πιο σημαντικό ήταν η διάθεση, η υπευθυνότητα, η συνειδητοποίηση, ο ενθουσιασμός και το πνεύμα συνεργασίας που επέδειξαν οι έφηβοι μαθητές των Γυμνασίων της χώρας μας, αλλά και των υπόλοιπων ευρωπαϊκών κρατών, στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των δραστηριοτήτων. Είναι ένα μάθημα προς όσους συνθιζούν να μεμψιμοιρούν και να ανησυχούν για μια νεολαϊά “αδιάφορη”, “υπερκαταναλωτική” ή “αποπροσανατολισμένη”. Οι έφηβοι των ελληνικών Γυμνασίων που συμμετείχαν στο Connecting Classrooms μας απέδειξαν περίτρανα ότι μπορούμε να τους εμπιστευόμαστε για το καλύτερο αύριο της πατρίδας μας, της Ευρώπης, του κόσμου. Αξιοποιώντας με τον πλέον αποδοτικό τρόπο τις Νέες Τεχνολογίες, γνωρίστηκαν και συνεργάστηκαν με συνομήλικούς τους μαθητές από άλλα ευρωπαϊκά σχολεία, δημιουργώντας αξιόλογες παιδαγωγικές εφαρμογές, οι οποίες χαρακτηρίζονται από την ευαισθησία και την ανεκτικότητα προς την εθνοπολιτισμική ετερότητα. Η παρούσα έκδοση αποτυπώνει ένα μέρος αυτών των δραστηριοτήτων.

Οδηγούς και συμπαράστατες στην προσπάθεια αυτή είχαν τους εκπαιδευτικούς των σχολείων τους, οι οποίοι, σε πείσμα των καιρών, με προσωπική επένδυση σε χρόνο και σε κόπο, απέδειξαν για άλλη μια φορά τον επαγγελματισμό τους καθώς και το αίσθημα προσφοράς που διαθέτουν.

Οι εμπυχώτριες των δραστηριοτήτων ενέπνευσαν τους μαθητές και τους βοήθησαν να εκφράσουν με τρόπο δημιουργικό τις βαθύτερες σκέψεις τους, τις επιθυμίες τους, τους φόβους τους και τις ευαισθησίες τους.

Το προσωπικό του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και ειδικότερα του Εργαστηρίου Μελετών Απόδημου Ελληνισμού και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης υποστήριξε με αποτελεσματικότητα και οργανωτικό πνεύμα όλες τις εκδηλώσεις που διεξήχθησαν στο πλαίσιο του Προγράμματος και οι οποίες στέφθηκαν με μεγάλη επιτυχία.

Το Υπουργείο Παιδείας, υπό την αιγίδα του οποίου υλοποιήθηκε το Πρόγραμμα και ιδιαίτερα οι δύο Ειδικόι Γραμματείς Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης κκ. Θάλεια Δραγώνα και Αθηνά Λινού, υποστήριξαν και διευκόλυναν με κάθε τρόπο την άψογη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων του Connecting Classrooms. Η αποδοχή, μάλιστα, της ένταξής του στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΕΣΠΑ) Εκπαίδευση Αθλοδωπών και Παλινοσοστώντων Μαθητών – Δράση III, που έχει ως στόχο την καλλιέργεια κλίματος διαπολιτισμικού διαλόγου και επικοινωνίας στις σχολικές μονάδες, επέτρεψε την καλύτερη χρηματοδότησή του, προκειμένου απρόσκοπτα να υλοποιηθούν όλες οι δράσεις που σχεδιάσαμε, οι οποίες, μάλιστα, ήταν αρκετά φιλόδοξες.

Τέλος, το British Council, το οποίο επένδυσε πολλά στην υλοποίηση ενός τόσο απαιτητικού προγράμματος, ήταν πάντα στην πρώτη γραμμή προκειμένου να προτείνει, να προγραμματίσει, να διευκολύνει, αλλά και να χρηματοδοτήσει τις δραστηριότητες των μαθητών και την κατάρτιση των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν. Φτάνοντας, λοιπόν, στο τέλος αυτού του όμορφου και δημιουργικού ταξιδιού και με την ευκαιρία της έκδοσης του παρόντος Οδηγού Δραστηριοτήτων, θα ήθελα, ως επιστημονικά υπεύθυνος του Προγράμματος για την Ελλάδα, να ευχαριστήσω από καρδιάς όλους τους παραπάνω συντελεστές του Connecting Classrooms. Αισθάνομαι ότι όλοι μας βγήκαμε πιο πλούσιοι σε εμπειρίες και πιο αισιόδοξοι από τη διαπίστωση του ενθουσιασμού, της ευαισθησίας, αλλά και των ικανοτήτων των μαθητών που συμμετείχαν στο Πρόγραμμα.

Γιώργος Νικολάου

Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ CONNECTING CLASSROOMS

Το Connecting Classrooms είναι ένα τριετές πρόγραμμα που δίνει τη δυνατότητα σε ομάδες σχολείων να δημιουργήσουν δεσμούς και συνεργασίες με άλλες αντίστοιχες ομάδες στο Ηνωμένο Βασίλειο αλλά και σε άλλες 60 χώρες από διαφορετικά σημεία του κόσμου.

Μέσα από αυτές τις συνεργασίες, το πρόγραμμα ενισχύει την κατανόηση και την εμπιστοσύνη μεταξύ νέων από διαφορετικές κοινωνίες, δημιουργώντας ένα ασφαλέστερο και πιο συνδεδεμένο κόσμο.

Στόχος του προγράμματος είναι η δημιουργία σχολείων που λειτουργούν κατά του πολιτισμικού κοινωνικού αποκλεισμού. Σχεδιάστηκε με τη συμβολή εκπαιδευτικών φορέων, επαγγελματιών του χώρου και φορέων χάραξης εκπαιδευτικών πολιτικών σε όλο τον κόσμο.

Συνοδικά, στο πρόγραμμα συμμετείχαν 10 σχολεία από κάθε μία από τις 20 συμμετέχουσες χώρες ανά την Ευρώπη. Κάθε σχολείο συνεργάστηκε με σχολεία από το Ηνωμένο Βασίλειο και άλλες 3 χώρες.

Ποια είναι τα οφέλη;

Οι νέοι μαθαίνουν μέσα από τη συνεργασία με συνομηθικούς τους από άλλες κοινότητες και πολιτισμούς. Η εστίαση στην κοινωνική ένταξη συμβάλλει στην ανάπτυξη της πολιτιστικής κατανόησης και των δεξιοτήτων που χρειάζεται κανείς για να ζήσει και να δράσει σαν πολίτης του κόσμου.

Οι εκπαιδευτικοί και οι διευθυντές των σχολείων υποστηρίζονται για τη δημιουργία διεθνών σχολικών συνεργασιών αλλά και για την ένταξη αυτών στο σχολικό πρόγραμμα και τη γενικότερη στρατηγική τους. Με αυτό τον τρόπο εμπλουτίζεται η εκπαίδευση των μαθητών αλλά και η προσωπική και επαγγελματική τους ανάπτυξη.

Το Connecting Classrooms έχει την υποστήριξη των εκπαιδευτικών φορέων σε κάθε χώρα πράγμα που βοηθάει στη δημιουργία συνεργασιών που βασίζονται στις κατά τόπους προτεραιότητες αλλά και στην επίτευξη βιώσιμων μαθησιακών στόχων με διάρκεια στο χρόνο.

Τι προσφέρει το πρόγραμμα;

- Υποστήριξη σε σχολεία και εκπαιδευτικούς φορείς για τη δημιουργία διεθνών συνεργασιών.
- Επαγγελματική ανάπτυξη εκπαιδευτικών και διευθυντών σχολικών μονάδων.
- Εκπαίδευση των μαθητών πάνω σε θέματα διαπολιτισμικής συνεργασίας και ηγετικών δεξιοτήτων.
- Αναγνώριση μέσα από Διεθνή Σχολικά Βραβεία.
- Διαδικτυακή πλατφόρμα “e-Twinning” που ενισχύει την επικοινωνία και τη συνεργασία μεταξύ των σχολείων.

Το πρόγραμμα στην Ελλάδα.

Στην Ελλάδα το πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων και με την υποστήριξη της καθηγήτριας κ. Αθηνάς Λινού καθώς και με τη συνεργασία και την υποστήριξη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων υπό την καθοδήγηση του καθηγητή κ. Νικολάου και τη χρηματοδότηση του ΕΣΠΑ.

Από το 2010 μέχρι σήμερα, οι καθηγητές και οι μαθητές των 10 σχολείων συμμετείχαν και πραγματοποιήσαν δράσεις σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Το εγχειρίδιο αυτό σηματοδοτεί το κλείσιμο του προγράμματος παρέχοντας και σε άλλους εκπαιδευτικούς το υλικό και τις ιδέες στις οποίες βασίστηκαν όλες αυτές οι δράσεις ελπίζοντας ότι οι αρχές του Connecting Classrooms θα συνεχίζουν να εκφράζονται μέσα από τη δουλειά και τις πρωτοβουλίες ενεργών και εμπνευσμένων εκπαιδευτικών.

Θεωρούμε σημαντικό να αναφέρουμε τα σχολεία, τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές που συμμετείχαν στο πρόγραμμα ως ένδειξη τιμής στη σκληρή και δημιουργική τους δουλειά:

2ο Γυμνάσιο Λαυρίου, Διεύθυνση Δ/θμιας Εκ/σης Ανατολικής Αττικής

Εκπαιδευτικοί: Μουρίκη Θεοδώρα και Ζαφείρη Χαρίκλεια

Μαθητές: Τρίγγκας Ηλίας, Βεγγέλι Ερντιάν, Ζουρναντζίδου Σοφία, Σαριαητίν Αμπντουλάχ, Σαριαητίν Μπερφίν, Φλεβάρη Ευφροσύνη

Διαπολιτισμικό Γυμνάσιο Αχαρνών

Εκπαιδευτικός: Ελένη Ταλιαδούρου, Ειρήνη Πολίτη
Μαθητές: Καρυδάκη Άννυ, Κουφογεώργου Γεωργία, Άννα Γιαννίδου, Κολλιστάση Βικτώρια, Συρίγου Στυλιανή, Κουφογεώργου Μανώλια, Καλιουτσίδου Δέσποινα, Σιδηροπούλου Βασιλική

70ο Γυμνάσιο Αθηνών

Εκπαιδευτικοί: Κολλοβού Αικατερίνη, Καναβού Βασιλική
Μαθητές: Αργυρός Κωνσταντίνος, Τσελίφης Παναγιώτης, Γιανναράκη Μαργαρίτα, Παπαδογεωργάκη Χαρίκλεια, Ντότσι Λουένα, Καμπέρογλου Ολυμπία, Βότση Ναταλία, Ζάννου Βασιλική, Νικολιάου Αλεξάνδρα

2ο Διαπολιτισμικό Γυμνάσιο Ελληνικού

Εκπαιδευτικός: Κουτσίδου Αναστασία,
Κυρίτσος Κων/νος
Μαθητές: Παρχάμ Κεσαβαρζ, Ντασκάλου Κηλαούντιου, Ντάρια Ταβιρίδη

32ο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης

Εκπαιδευτικοί: Δημητριάδου Ευτυχία, Μεσεμανώλης Κωνσταντίνος
Μαθητές: Ασπιανίδης Γιώργος, Νάκου Αναστασία, Καρασταμάτη Ελένη, Καραγκίτση Αλεξάνδρα, Πλακίδου Σοφία, Ρουσοπούλου Έλενα, Σκούλη Γεωργία, Τσιμηρικάς Χρήστος, Αγκόλη Ανίσα, Παπαζάκας Αναστάσιος

Διαπολιτισμικό Γυμνάσιο Ευόσμου

Εκπαιδευτικοί: Τοκμακίδης Αναστάσιος, Καρασουήλη Άσπα, Ανδρέου Ελένη
Μαθητές: Ραϊκίδου Ευαγγελία, Σαχπατζίδου Ειρήνη, Σιώπη Φανή, Φωτεινίτσογλου Σωτήρης, Χανληρίδης Στυλιανός, Πασκάλογλου Δόμνα, Χαληναρίδης Γιάννης, Παράσχης Ανέστης, Πολίτου Ελευθερία, Ρώσση Σταυρούλα, Νεστοροπούλου Αθηνά, Παπανικολάου Τερψιθέα, Σουόρτς Χριστίνα

Γυμνάσιο Χίου

Εκπαιδευτικός: Φράγκου Ευφροσύνη
Μαθητές: Ευγενία Κουρτέση, Ισιδώρα Κίικη, Ζωή Κυπραίου, Ιωάννα Σηλιβίτη, Δέσποινα Αγγελίδη, Καλλιόπη Ρε, Μαρία Γεωργαλά, Κυριακή Μαυριανού

2ο Διαπολιτισμικό Γυμνάσιο Ιωαννίνων

Εκπαιδευτικοί: Καραγιάννη Κυριακή, Βαζαλιούκα Βασιλική
Μαθητές: Βασιλάκη Δήμητρα, Παγιαζτη Δέσποινα, Λέττα Μαγδαληνή, Μητσέλου Χαρίεσσα, Αλεξίου Πανωραία, Τζιμα Βασιλική, Τσουπινάκη Αναστασία, Χαλιάσου Σοφία, Σπύρη Στεφανία, Ανδρούτσος Ιωάννης, Νικολίτσα Φωτεινή, Σπύρου Νικόλαος, Παππά Μαρία – Μερόπη, Τσουπινάκη Ευφροσύνη, Σαμπαναί Άννα, Βασιλάκη Δήμητρα, Παγιαζτη Δέσποινα, Λέττα Μαγδαληνή, Μητσέλου Χαρίεσσα, Αλεξίου Πανωραία, Τζιμα Βασιλική, Τσουπινάκη Αναστασία, Χαλιάσου Σοφία, Σπύρη Στεφανία, Ανδρούτσος Ιωάννης, Νικολίτσα Φωτεινή, Σπύρου Νικόλαος, Παππά Μαρία – Μερόπη, Τσουπινάκη Ευφροσύνη, Σαμπαναί Άννα, Πράσος Αχιλλέας, Ζιώγας Γρηγόρης, Ιωάννου Χρήστος.

Δέσκειο Γυμνάσιο Πάργας

Εκπαιδευτικοί: Ρουμελιώτη Μαρία, Βαρσακοπούλου Αναστασία, Ποικιλίδου Δέσποινα, Νάκου Ελένη
Σαραντάκη Άννα
Μαθητές: Βηλασίου Αγγελική, Δημάκος Αλέξανδρος, Ευαγγέλου Ευάγγελος, Κορμπάλα Φράνσες, Λιάλια Ευγενία, Μπόλωση Παναγιώτα, Μακ Κόναχι Τζέι, Νήρας Δημήτριος, Ντόκου Αιμιλία, Πάβιτς Ντάβορ, Σωτηρίου Ανδρόνικος, Σοφία Σάββα

Γυμνάσιο Δελβινακίου

Εκπαιδευτικός: Νίκη Κοντογιάννη, Ράπη Δανάη
Μαθητές: Οικονόμου Ευτυχία, Οικονόμου Ηλίας, Σιώρης Ηλίας, Τσώλη Γιαννούλα, Ντίνο Αλεξάνδρα, Τσώλη Ευτυχία, Γκέκα Ελένη, Γκουγιάννος Σπυρίδων, Δάκας Βασίλειος, Μυριούνη Ειρήνη, Ταμπουράκη Νίκη-Μαρία, Τοπούλου Γαρυφαλιά, Χαρισιάδη Ελένη.

Εκπαιδευτρίες και εμπυχωτρίες στα σεμινάρια του Connecting Classrooms στην Αθήνα, τα Ιωάννινα και τη Θεσσαλονίκη ήταν οι:

Ελληάδα Ευαγγέλιου Εκπαιδευτρια/Θεατροπαιδαγωγός
Νάτια Καραγιάννη, Εκπαιδευτρια, Κέντρο Στήριξης ΜΚΟ, Κύπρος
Ειρήνη Καρέτα, Εκπαιδευτρια, Υπεύθυνη Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων Fair Trade Hellas
Μαρία Νομικού, Εκπαιδευτρια, Θεατρολόγος

ΤΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΜΑΘΗΤΕΣ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ

Στόχος του εγχειριδίου

Το παρόν εγχειρίδιο δημιουργήθηκε για να παρέχει ιδέες, έμπνευση και πρακτική βοήθεια σε εκπαιδευτικούς που σχεδιάζουν καινοτόμα προγράμματα που στοχεύουν στη διεύρυνση των γνώσεων, στην ανάπτυξη διαφόρων δεξιοτήτων, στην καλλιέργεια κλίματος διαπολιτισμικής συνεργασίας και στην προώθηση της ιδέας του ενεργού πολίτη κυρίως σε θέματα που αφορούν στο ρατσισμό, στην ειρήνη, στα ανθρώπινα δικαιώματα, στη συνεργασία και στην αλληλεγγύη.

Οι προτεινόμενες δραστηριότητες επιλέχθηκαν από ήδη υπάρχον υλικό που έχει δημιουργηθεί από πολλούς οργανισμούς και επαγγελματίες σε όλο τον κόσμο και βιβλιογραφία την οποία παραθέτουμε στο Παράρτημα. Οι περισσότερες από αυτές, δοκιμάστηκαν στις εκπαιδευτικές συναντήσεις του προγράμματος Connecting Classrooms και εξελίχθηκαν στην πορεία των 3 αυτών χρόνων.

Σε ποιους απευθύνεται

Το εγχειρίδιο απευθύνεται κυρίως σε εκπαιδευτικούς Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και γενικότερα παιδαγωγούς που ενδιαφέρονται να υλοποιήσουν πολιτιστικά, διαπολιτισμικά προγράμματα ή προγράμματα προώθησης της ιδέας του ενεργού πολίτη του κόσμου. Απευθύνεται σε όλους όσους αναζητούν εργαλεία για να συζητήσουν κοινωνικά ζητήματα και αξίες με τους μαθητές, για να αναπτύξουν την κριτική τους σκέψη και να τους ενεργοποιήσουν να παίρνουν θέση και να δρουν στις καθημερινές κοινωνικές προκλήσεις.

Οι προτεινόμενες δραστηριότητες απευθύνονται κυρίως σε μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ωστόσο πολλή από αυτές είτε αυτούσιες είτε παραλλαγμένες μπορούν να πραγματοποιηθούν και με μαθητές των τελευταίων τάξεων του Δημοτικού.

Χρήση του εγχειριδίου

Το εγχειρίδιο μπορεί να αποτελέσει υποστηρικτικό εργαλείο για την υλοποίηση προγραμμάτων τα οποία πραγματεύονται θέματα όπως:

Ανθρώπινα Δικαιώματα, Ένταξη, Διαφορετικότητα, Ιδιότητα του Πολίτη, Ενδοσχολική Βία, Αλληλεγγύη, Εθελοντισμός, Κοινωνικές Δραστηριότητες κ.α.

Η μεθοδολογία των προτεινόμενων δραστηριοτήτων βασίζεται στις αρχές τις μη τυπικής και βιωματικής εκπαίδευσης που στηρίζονται στην ενεργό συμμετοχή και τις προσωπικές εμπειρίες των παιδιών. Ο στόχος είναι μέσα από τη συνεργασία και την ομαδικότητα να μειωθούν οι προκαταλήψεις των μαθητών, να αντιμετωπιστεί η κάθε μορφή διάκρισης στο σχολικό περιβάλλον, να βελτιωθούν οι δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων και επικοινωνίας. Οι μαθητές φέρουν τις εμπειρίες και τα συναισθήματά τους, βιώνουν καταστάσεις, αναζητούν νοήματα μέσα από τους δεσμούς της σχολικής τάξης, της καθημερινής ζωής των μαθητών και της κοινωνικής πραγματικότητας, ενεργοποιούν τη φαντασία και τη δημιουργικότητά τους και κινητοποιούνται για κοινωνική δέσμευση.

Οι δραστηριότητες που θα συναντήσετε έχουν τις παρακάτω μορφές:

α/συζήτηση και σχολιασμός πηγών και εικόνων β/προσομοίωση γ/ παιχνίδι ρόλων και θεατρικό παιχνίδι δ/ αφηγηματική ανασύνθεση ε/κατευθυνόμενη φαντασία στ/καταιγισμός ιδεών (brainstorming) ζ) δραστηριότητες άμεσης εμπειρίας η/έρευνα θ/μυθολογία ι/επισκέψεις πεδίου κ/ δομημένος διάλογος/ αντιτιθέμενες απόψεις λ/ δραστηριότητες δημιουργικής έκφρασης

Στο τελευταίο κεφάλαιο, παρατίθενται ιδέες για τελικές δράσεις, παρουσιάσεις και παραδοτέο υλικό. Τα αποτελέσματα και το υλικό πολλών από τις προτεινόμενες δραστηριότητες μπορούν να χρησιμοποιηθούν είτε αυτούσια ως παραδοτέο υλικό για κάποιο πρόγραμμα είτε ως έναυσμα για άλλες δραστηριότητες όπως θεατρικά δρώμενα, εκθέσεις, παρουσιάσεις, έντυπο υλικό και εφημερίδες κ.α.

Χρήση του ήδη υπάρχοντος περιβάλλοντος

Το σημείο εκκίνησης για το σχεδιασμό και την υλοποίηση του προγράμματός μας θα πρέπει να είναι οι ίδιοι οι μαθητές και το σχολικό περιβάλλον. Με αυτόν τον τρόπο, είναι πιο εύκολη η ουσιαστική εμπλοκή των μαθητών ενώ αυξάνεται η προστιθέμενη αξία του προγράμματος καθώς οι μαθητές ευαισθητοποιούνται πιο εύκολα σε θέματα που τους αφορούν άμεσα.

Ειδικά για την επίτευξη επιτυχούς διαπολιτισμικής επικοινωνίας, είναι σημαντική η αξιοποίηση του ήδη υπάρχοντος πολυπολιτισμικού περιβάλλοντος. Στόχος δεν είναι η ανοχή, αλλά η εκτίμηση για το διαφορετικό καθώς και η ανάπτυξη ενσυναίσθησης και αλληλεγγύης.

Απολογισμός

Ο απολογισμός είναι το πιο σημαντικό στάδιο κάθε δραστηριότητας ή δράσης με την ομάδα μας. Προτείνεται ο απολογισμός να πραγματοποιείται πρώτα σε συνεργασία με τους μαθητές. Κάθε προτεινόμενη δραστηριότητα συμπεριλαμβάνει και μία σειρά ερωτήσεων προς συζήτηση με τους μαθητές. Ο στόχος είναι να συνειδητοποιήσουμε τη νέα γνώση να αναθεωρήσουμε τη δραστηριότητα, να εκφράσουμε και να γενικεύσουμε τις κύριες ιδέες μας και ενδεχομένως να καθορίσουμε τα επόμενα βήματα της ομάδας. Ο απολογισμός βοηθά τους μαθητές να ακολουθούν συνειδητά τη ροή του προγράμματός μας και να αφοσιώνονται σε κάθε στάδιο και δράση.

Ταυτόχρονα, ο εκπαιδευτικός/ παιδαγωγός οφείλει να κάνει και τον δικό του απολογισμό είτε ατομικά είτε σε συνεργασία με τους άλλους εμπλεκόμενους εκπαιδευτικούς ή τον διευθυντή. Ένα κύριο ερώτημα προς απάντηση μπορεί να είναι «Ποια αλληλαγή έχει επιφέρει ή θα επιφέρει το πρόγραμμά μας σε επίπεδο σχολείου ή και κοινότητας;» Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα μπορεί να κατευθύνει την ομάδα προς το σωστό πλαίσιο και προς το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Η υλοποίηση ενός προγράμματος αποτελεί πάντα και μια ευκαιρία για την προσωπική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού/παιδαγωγού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΟΜΑΔΑΣ

Σε αυτό το κεφάλαιο προτείνονται δραστηριότητες με στόχο τη δημιουργία ομαδικού κλίματος και ομαλής συνεργασίας καθώς και τον καθορισμό κανόνων συνεργασίας και λειτουργίας. Είναι αυτονόητο ότι οι δραστηριότητες μπορούν να υλοποιηθούν και στο πλαίσιο της τάξης ή σχετικού μαθήματος προκειμένου να επιτευχθούν οι προαναφερθέντες στόχοι.

01. Συμβόλαιο συνεργασίας

Στόχοι:

- Να δημιουργήσουμε κανόνες που θα βοηθήσουν στη διασφάλιση ομαλής συνεργασίας που θα έχει ως κύρια αρχή το σεβασμό.
- Να δημιουργήσουμε αίσθημα ευθύνης απέναντι στην ομάδα.

Διάρκεια: 40 λεπτά

Υλικά: Χαρτιά σε 2 διαφορετικά χρώματα, 1 χαρτόνι και μαρκαδόροι.

Οδηγίες:

1. Εξηγούμε στους μαθητές ότι όλες οι δράσεις του προγράμματος θα βασίζονται στην ομαδικότητα και το δι-άλλο και για αυτό το λόγο θα πρέπει από κοινού να αποφασίσουμε κάποιους κανόνες συνεργασίας. Δίνουμε στον καθένα λοιπόν ένα χαρτί συγκεκριμένου χρώματος και τους ζητάμε να γράψουν κανόνες κάτω από τους οποίους θα ήθελαν να λειτουργήσει η ομάδα.

2. Σε δεύτερη φάση, μοιραζόμαστε με τους μαθητές την επιθυμία μας η ομάδα αυτή να λειτουργεί σαν ένας χώρος όπου ο καθένας θα είναι ελεύθερος να εργαστεί, να συνεργαστεί και να δημιουργήσει. Δίνουμε στον καθένα ένα χαρτί διαφορετικού χρώματος και τους ζητάμε να γράψουν προτάσεις που θα ξεκινούν ως εξής: «Στην ομάδα θέλω να είμαι ελεύθερος να...».

3. Στη συνέχεια φτιάχνουμε 2 ομάδες. Η μία ομάδα θα επεξεργαστεί τους κανόνες και η άλλη τις ελευθερίες. Κάθε ομάδα θα πρέπει να δημιουργήσει μία λίστα με κανόνες ή ελευθερίες η οποία να μην έχει επαναληψιμότητα από τη μία ή παραλήψεις.

4. Ζητάμε από τις 2 ομάδες να παρουσιάσουν μία - μία τις προτάσεις που έχουν στη λίστα τους και για κάθε μία ρωτάμε τους μαθητές αν συμφωνούν να συμπεριληφθεί στο Συμβόλαιο Συνεργασίας.

5. Μόλις ολοκληρώσουμε το Συμβόλαιο Συνεργασίας, το καθαρογράφουμε σε ένα χαρτόνι και ζητάμε από τον κάθε μαθητή να υπογράψει στο κάτω μέρος. Κάθε φορά που η ομάδα δεν τηρεί κάποιο κανόνα ή ελευθερία κατά τη διάρκεια του προγράμματός μας δεν διστάζουμε να επιστρέψουμε στο Συμβόλαιο Συνεργασίας και να το συζητήσουμε με την ομάδα.

(Παραδείγματα κανόνων: Σεβόμαστε κάθε μέλος της ομάδας, δεν μιλάμε όλοι παράλληλα, ακούμε τι έχει να πει ο καθένας, δεν κάνουμε υποτιμητικά σχόλια προς τους άλλους, σεβόμαστε τη διαφορετικότητα του καθενός, είμαστε στην ώρα μας κ.α.

Παραδείγματα ελευθεριών: Ελευθερία να εκφράζουμε τις σκέψεις και τις ιδέες μας, ελευθερία να συμμετέχουμε στις αποφάσεις της ομάδας κ.α.)

02. Τα πορτρέτα μας

Στόχοι:

- Να γνωριστούμε και να αναπτύξουμε τις επικοινωνιακές ικανότητες των μαθητών κυρίως με το βλέμμα.
- Να παρατηρήσουμε τα χαρακτηριστικά του άλλου και να εξοικειωθούμε μαζί του.

Διάρκεια: 15 λεπτά

Υλικά: Κόλλες Α4, τόσοι μαρκαδόροι χρωματιστοί όσοι και οι μαθητές, μουσική

Οδηγίες:

1. Χωρίζουμε την ομάδα στα δύο και ζητάμε από τους μαθητές να φτιάξουν με τις καρτέλες τους 2 ομόκεντρους κύκλους έτσι ώστε κάθε ένας μαθητής από τον εξωτερικό κύκλο να έχει μπροστά του ένα μαθητή από τον εσωτερικό.
2. Δίνουμε στον καθένα μία λευκή κόλλη Α4 και τους ζητάμε να την κρατήσουν κάθετα, να γράψουν το όνομά τους πάνω δεξιά και στη συνέχεια να ανταλλάξουν κόλλη με τον απέναντί τους.
3. Τους λέμε ότι όσο θα παίζει η μουσική θα πρέπει να ζωγραφίσουν το πορτρέτο του απέναντί τους ενώ όταν σταματήσει, να σταματήσουν και αυτοί.
4. Σταματάμε τη μουσική μετά από 30'' και τους ζητάμε να ανταλλάξουν πάλι το χαρτί έτσι ώστε να έχει στα χέρια του ο καθένας το δικό του πορτρέτο. Τώρα οι μαθητές που κάθονται στον εξωτερικό κύκλο θα πρέπει να μετακινήσουν μία θέση προς τα δεξιά έτσι ώστε να έχουν μπροστά τους τώρα ένα νέο ζευγάρι.
5. Τους ζητάμε να ξανααλλάξουν την κόλλη τους και να συνεχίσουν το σχέδιο που ξεκίνησε ο προηγούμενος. Συνεχίζουμε το ίδιο μοτίβο όσες φορές θέλουμε (τουλάχιστον 5) ώστε να έχουμε για τον καθένα λεπτομερή πορτρέτα για τα οποία έχουν συμβάλει τουλάχιστον 5 άτομα.
6. Κολλήσαμε όλα τα πορτρέτα στον τοίχο ή στον πίνακα ανακοινώσεων και δίνουμε χρόνο στην ομάδα να τα παρατηρήσει.

03. Ταυτότητες

Στόχοι:

Να γνωριστούμε καλύτερα και να βελτιώσουμε τις επικοινωνιακές ικανότητες των μαθητών.

Διάρκεια: 40 λεπτά

Υλικά: Πολύχρωμα χαρτόνια, ψαλίδια, κόλλες, μαρκαδόροι

Οδηγίες:

1. Δημιουργούμε ζευγάρια και εξηγούμε στους μαθητές ότι κάθε ένας θα πρέπει να δημιουργήσει την «ταυτότητα» του άλλου. Η «ταυτότητα» αυτή, όμως, θα είναι διαφορετική, φτιαγμένη από χαρτόνι ενώ τα περιεχόμενα θα πρέπει να παρουσιάζουν την προσωπικότητα του κάθε μαθητή.
2. Χρησιμοποιούμε για φωτογραφία το πορτρέτο της προηγούμενης δραστηριότητας, τραβάμε φωτογραφία εκείνη τη στιγμή ή ζητάμε στον καθένα να φέρει από το σπίτι του.
3. Δίνουμε μία λίστα με τα χαρακτηριστικά που θα πρέπει να περιλαμβάνει η «ταυτότητα» και αφήνουμε τον κάθε ένα να χρησιμοποιήσει τη φαντασία του για την τελική μορφή της. Χαρακτηριστικά: Όνομα, Επίθετο, Ημερομηνία Γέννησης, χόμπυ, οι φίλοι μου, η οικογένειά μου, η μουσική που προτιμώ, η αγαπημένη μου ταινία, μία πρόταση/ ιδέα που με εκφράζει κ.α.
4. Μπορούμε να ζητήσουμε στον κάθε ένα να παρουσιάσει το συμμαθητή του και την «ταυτότητα που έφτιαξε» ή απλά να κολλήσουμε τις ταυτότητες στον τοίχο και να δώσουμε χρόνο στην ομάδα να τις δει.

04. Σίγουρα βήματα

Στόχοι:

- Να αναπτύξουμε τη συνεργασία μέσω μίας δραστηριότητας που δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί με ατομική προσπάθεια μόνο.
- Να αναπτύξουμε στρατηγικές ικανότητες.

Διάρκεια: 40 λεπτά

Υλικά: Κόλλες Α4, Χαρτοταινία

Προετοιμασία: Ζωγραφίζουμε πάνω σε κάθε κόλλη Α4 μία πέτρα. Εάν οι μαθητές είναι 25, οι πέτρες θα πρέπει να είναι 20 (πάντα λιγότερες πέτρες απ' ό,τι άνθρωποι).

Με τη χαρτοταινία αποτυπώνουμε στο πάτωμα τα όρια του ποταμού και στη συνέχεια τοποθετούμε τις πέτρες σε απόσταση 1 μέτρου η μία από την άλλη.

Οδηγίες:

1. Παρουσιάζουμε το ακόλουθο σενάριο στην ομάδα:

«Υπάρχει ένα ποτάμι το οποίο χωρίζει τη γη και η ομάδα πρέπει να δουλέψει συνεργατικά για να το διασχίσει και να περάσει απέναντι. Δεν υπάρχει γέφυρα, μόνο πέτρες στις οποίες μπορείτε να πατήσετε οι οποίες οδηγούν στην αντίπερα όχθη. Ανά πάσα στιγμή, μόνο ένα άτομο επιτρέπεται να στέκεται σε μία πέτρα. Όταν ένας παίκτης μετακινείται από την πέτρα, αυτή βυθίζεται στο ποτάμι. Η αποστολή σας είναι να περάσουν όλα τα μέλη της ομάδας απέναντι με ασφάλεια σε 20 λεπτά. Η ομάδα χρειάζεται να επικοινωνεί έτσι ώστε να βρει μια λύση στο πρόβλημα!»

2. Παρατηρούμε αν η ομάδα τηρεί τους κανόνες του παιχνιδιού. Μόλις κάποιος που βρίσκεται πάνω σε μία πέτρα μετακινείται, τότε αφαιρούμε τη συγκεκριμένη πέτρα από το παιχνίδι. Θυμόμαστε επίσης ότι ΜΟΝΟ ένα άτομο επιτρέπεται να στέκεται σε μία πέτρα.

Η λύση: Μέλη της ομάδας πρέπει να στέκονται στις διαθέσιμες πέτρες. Ένα άτομο ανά πέτρα ενώ τα υπόλοιπα μέλη θα περάσουν πατώντας πάνω στα πόδια των υπολοίπων.

3. Αφού ολοκληρωθεί η αποστολή, επιβραβεύουμε όλους τους μαθητές και τους ζητάμε να καθίσουν σε κύκλο για να συζητήσουμε τις παρακάτω ερωτήσεις:

- Ποια είδη ρόλων υπήρχαν στην ομάδα;
- Ποιος/α ηγούνταν και ποιος/α έκανε ό,τι του/της έλεγαν οι υπόλοιποι;
- Πώς επιτεύχθηκε η λύση στην ομάδα;
- Πώς επικοινωνήσε η ομάδα;

05. Ο πιο ψηλός πύργος

Στόχοι:

- Να αναπτύξουμε τη συνεργασία και τις διαφορετικές μορφές επικοινωνίας εντός της ομάδας.
- Να διερευνήσουμε τη δυναμική της ομάδας

Διάρκεια: 35 λεπτά

Υλικά: Υλικά προς ανακύκλωση (εφημερίδες, περιοδικά, πλαστικά μπουκάλια, συσκευασίες, σακούλες, ξύλα, πλαστικά καλαμάκια κ.α.), χαρτοταινία, κόλλες Α4 και μολύβια

Προετοιμασία: Χωρίζουμε τα υλικά σε 2-3 σακούλες, μία για κάθε ομάδα που θα δημιουργήσουμε στη συνέχεια.

Οδηγίες:

1. Χωρίζουμε την ομάδα μας σε υποομάδες των 5 ατόμων. Δίνουμε σε κάθε ομάδα μία σακούλα με υλικά.
2. Εξηγούμε στους μαθητές ότι ο στόχος κάθε ομάδας είναι να δημιουργήσει τον πιο ψηλό και σταθερό πύργο από υλικά προς ανακύκλωση. Η κάθε ομάδα έχει στη διάθεσή της μόνο τα υλικά που υπάρχουν στη σακούλα της, 1 χαρτοταινία, 2-3 κόλλες Α4 και μολύβια για το σχεδιασμό και προγραμματισμό.
3. Τα πρώτα δέκα λεπτά, οι μαθητές μπορούν να εξερευνήσουν το περιεχόμενο της σακούλας, να κάνουν τα σχέδιά τους και να συζητήσουν τον τρόπο με τον οποίο θα φτιάξουν τον πύργο τους, όμως δεν μπορούν να ξεκινήσουν την κατασκευή.
4. Στη συνέχεια για 10 λεπτά οι μαθητές μπορούν να ασχοληθούν με την κατασκευή, όμως απαγορεύεται να μιλούν μεταξύ τους.
5. Τελειώνοντας τα δέκα λεπτά ζητάμε από όλα τα μέλη της κάθε ομάδας να απομακρυνθούν από την κατασκευή και παρατηρούμε ποιος πύργος είναι ψηλότερος και παράλληλα μπορεί να παραμείνει σταθερός χωρίς να τον κρατάει κανένας.
6. Επιβραβεύουμε όλους τους μαθητές και τους ζητάμε να καθίσουν σε κύκλο για να συζητήσουμε τις παρακάτω ερωτήσεις:
  - Τι σας άρεσε στη δραστηριότητα και τι όχι;
  - Ποια ήταν τα θετικά και ποιες οι δυσκολίες που αντιμετωπίσατε κατά το σχεδιασμό της κατασκευής λαμβάνοντας υπόψη ότι δεν σας επιτρεπόταν να υλοποιήσετε κατευθείαν τις ιδέες σας;
  - Ήταν εύκολο να κατασκευάσετε τον πύργο σας χωρίς να μπορείτε να μιλήσετε;
  - Ακολουθήσατε το αρχικό σχέδιο; Πόσο κοντά σε αυτό είναι το τελικό σας αποτέλεσμα;
  - Ήταν εύκολο να δουλέψετε μαζί σε ομάδες; Ποια είναι μερικά από τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του να δουλεύετε μέσα σε μια ομάδα;
  - Υπήρχαν ιδέες που δεν συμφωνήθηκαν από όλη την ομάδα; Γιατί;
  - Τι κάνατε με τις ιδέες που δεν συμφωνήθηκαν; Υπήρξε κάποιος που προσπάθησε να πείσει την υπόλοιπη ομάδα ώστε να συμφωνήσουν μαζί του; Υπήρξαν ιδέες που αναθεωρήσατε;
  - Τι μάθατε για τον εαυτό σας με αυτή τη δραστηριότητα;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Βασικός στόχος του κεφαλαίου είναι η διαμόρφωση κλίματος διαπολιτισμικού διαλόγου, σεβασμού και επικοινωνίας μέσα από την ανάδειξη της διαφορετικότητας καθώς και την καλλιέργεια των κύριων δεξιοτήτων διαπολιτισμικής επικοινωνίας. Τα σημερινά σχολεία αποτελούν ένα μωσαϊκό ατόμων με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο. Οι δραστηριότητες που ακολουθούν θέτουν ζητήματα διαφορετικότητας, κοινωνικής ένταξης, στερεοτύπων, διακρίσεων και ανθρωπίνων δικαιωμάτων αναδεικνύοντας την ανάγκη σεβασμού της προσωπικότητας του καθενός.

06. Τα πάντα για «ΜΕΝΑ»

Στόχοι:

- Να εξοικειωθούμε ο ένας με τον άλλο.
- Να γνωριστούμε καλύτερα.
- Να μιλήσουμε για τις συνήθειες και την κουλτούρα μας.

Διάρκεια: 45 λεπτά

Υλικά: Κόλληδες Α4, στυλό, 1 κούπα

Προετοιμασία: Κατά την προετοιμασία ζητάμε από τους μαθητές να φέρουν από το σπίτι τους ένα αντικείμενο σημαντικό γι' αυτούς, την ταυτότητά τους και την κουλτούρα τους. Μόλις τα φέρουν ζητάμε από τους μαθητές να τοποθετήσουν τα αντικείμενά τους (χωρίς να τους βλέπουν οι άλλοι μαθητές) μέσα σε μία κούπα (που τους δίνουμε εμείς).

Οδηγίες:

1. Δίνουμε σε όλους τους μαθητές από ένα φύλλο χαρτί και στυλό. Τους ζητάμε να σχεδιάσουν πέντε πράγματα στο χαρτί τα οποία νιώθουν ότι περιγράφουν τον εαυτό τους (αυτά μπορεί να είναι χαμογελαστές φάτσες, ο ήλιος, ένα γρήγορο αμάξι κλπ)
2. Αφού το κάνουν, τους ζητάμε να γυρίσουν στις ομάδες τους και να συζητήσουν τις εικόνες που σχεδίασαν για να περιγράψουν τον εαυτό τους και εάν αυτές είναι θετικές ή αρνητικές.
3. Ζητάμε από τους μαθητές να κρεμάσουν τις εικόνες τους στον τοίχο. Ζητάμε από όλους να γράψουν ή να σχεδιάσουν ένα θετικό χαρακτηριστικό που αρέσει στον καθένα στην εικόνα του.
4. Στη συνέχεια ζητάμε από τους μαθητές να πάρουν ένα αντικείμενο από το κουτί και βάζουμε την ομάδα να κάτσει σε κύκλο. Ζητάμε από τον καθένα να μοιραστεί με την ομάδα σε ποιον θεωρεί ότι ανήκει το αντικείμενο και γιατί.
5. Βάζουμε τα αντικείμενα στο κέντρο και στη συνέχεια ζητάμε από τον καθένα να πάρει το δικό του και ένας ένας να πει στην ομάδα τι είναι αυτό το αντικείμενο (αν δεν είναι προφανές) και τι σημασία έχει για αυτόν και την κουλτούρα του.
6. Φτιάχνουμε ένα χώρο έκθεσης για να επιδείξουν όλοι οι μαθητές το αντικείμενο και το φύλλο χαρτί τους.

07. Η Αγκινάρα

Στόχοι:

- Να κατανοήσουμε τον εαυτό μας ως άτομα (τι μας χαρακτηρίζει, διαφορετικά πράγματα, περιλαμβανομένης της εκπαίδευσης, του ιστορικού μας κλπ.)
- Να βελτιώσουμε την επίγνωση της πληθώρας χαρακτηριστικών σε κάθε ταυτότητα.
- Να γίνουν αντιληπτές οι διαφορές/ομοιότητες εντός της ομάδας.

Διάρκεια: 60 λεπτά

Υλικά: 1 αγκινάρα, Χαρτιά Α4, μαρκαδόροι

Οδηγίες:

1. Εγώ και η Ταυτότητά Μου

Δείνουμε στους μαθητές μία αγκινάρα και δίνουμε έμφραση στις διαφορετικές στρώσεις της. Τους ζητάμε να προσπαθήσουν να φανταστούν τον εαυτό τους σαν αγκινάρα, κάθε στρώση της οποίας θα αντιπροσωπεύει μια διαφορετική πτυχή της ταυτότητάς τους (από το κέντρο, ό,τι φέρουν από τη γέννηση και είναι δύσκολο να αλληλάξουν· στη μέση τα πράγματα που αποκτήθηκαν έπειτα και είναι δύσκολο να αλληλάξουν· εξωτερικά, τα πράγματα που αποκτήθηκαν αργότερα και είναι πιθανό να αλληλάξουν). Τους δίνονται 10 λεπτά για να σκεφτούν και να ζωγραφίσουν την αγκινάρα τους σημειώνοντας τις διαφορετικές πτυχές της ταυτότητάς τους.

2. Η Αγκινάρα μου-Η Αγκινάρα σου

Ζητάμε από τους μαθητές να χωριστούν σε ζευγάρια και να συγκρίνουν τις αγκινάρες τους. Συζητάμε τις ομοιότητες και τις διαφορές. (10 λεπτά)

3. Η Αγκινάρα ΜΑΣ

Από τα ζευγάρια ζητάμε να σχηματίσουν ομάδες των 6 ατόμων (3 ζευγάρια μαζί) και να κάνουν το ίδιο πράγμα ως μεγαλύτερη ομάδα αυτή τη φορά. Αυτή τη φορά όμως θα πρέπει ακόμα να προσπαθήσουν να φτιάξουν την ομαδική τους αγκινάρα. (15 λεπτά)

4. Ας Μοιραστούμε

Οι ομάδες επιστρέφουν στην ολομέλεια του τμήματος για να μοιραστούν τις ομαδικές τους απόψεις. (10 λεπτά)

5. Ας Εμβαθύνουμε (15 λεπτά)

Συζητάμε με την ομάδα:

- Πώς ήταν να σχηματίζετε την αγκινάρα σας; Δύσκολο; Εύκολο;
- Πώς διαλέξατε το πιο σημαντικό κομμάτι της ταυτότητάς σας;
- Γιατί είναι σημαντικό αυτό;
- Ποια είναι η θέση της ταυτότητάς σας στην κοινωνία;
- Ήταν ευκολότερο ή δυσκολότερο να φτιάξετε την ομαδική αγκινάρα;
- Πώς διαλέξατε τις κοινές ταυτότητες;
- Νιώθετε όλοι πως σας αντιπροσωπεύει η ομαδική αγκινάρα;

08. Με ποιον θα θέλατε να ζείτε;

Στόχοι:

- Να εντοπίσουμε τα στερεότυπά μας.
- Να συζητήσουμε την έννοια της διαφορετικότητας και της στάσης μας σε αυτή.

Διάρκεια: 60 λεπτά

Υλικά: Τόσα αντίγραφα όσα και οι μαθητές του παραρτήματος 1.

Προετοιμασία:

Φτιάχνουμε ένα σχέδιο ενός σπιτιού στον πίνακα ή σε χαρτί του μέτρου.

Δίνουμε 1 αντίγραφο από το παράρτημα 1 σε κάθε μαθητή.

Οδηγίες:

1. Διηγούμαστε την ιστορία της οικογένειας Μίλλερ:

«Σε ένα πολύ μεγάλο σπίτι ζουν ο κύριος και η κυρία Μίλλερ μαζί με τον 20χρονο γιο τους Ντέιβιντ. Η οικογένεια ζει αρκετά ευτυχισμένη σ' αυτό το σπίτι. Ο κ. και η κ. Μίλλερ παίρνουν σύνταξη και αποφασίζουν να μετακομίσουν στην επαρχία. Ο Ντέιβιντ μένει μόνος στο σπίτι της οικογένειάς του και ζει μια ικανοποιητική εργενική ζωή μέχρι που μια μέρα χάνει τη δουλειά του. Ο Ντέιβιντ δεν έχει πια τη δυνατότητα να ζει μόνος στο μεγάλο σπίτι. Με τα τελευταία του χρήματα αποφασίζει να το χωρίσει σε 6 διαμερίσματα και να βάλει αγγελία “ενοικιάζεται” στην εφημερίδα».

Τώρα φανταστείτε πως είστε ο Ντέιβιντ και πρέπει να επιλέξετε πέντε ενοικιαστές από τη λίστα ανθρώπων που απάντησαν στην αγγελία σας, έτσι ώστε να μπορέσετε να κρατήσετε το σπίτι.

2. Ζητάμε από τον κάθε μαθητή να διαλέξει 5 ενοικιαστές από τη λίστα (περίπου 20 λεπτά)

3. Σε ομάδες των 5 ή 6 ατόμων ζητάμε να διαλέξουν 5 ενοικιαστές για τους οποίους συμφωνεί ολόκληρη η ομάδα (περίπου 20 λεπτά)

4. Συζητάμε με την ομάδα τα παρακάτω:

- Κατέληξε η ομάδα σε 5 κοινούς ενοικιαστές; Ναι/Όχι; Γιατί (όχι);
- Πώς δούλεψε συλλογικά η ομάδα για να βρει αυτούς τους 5 κοινούς ενοικιαστές; Τι ήταν δύσκολο, τι ήταν εύκολο;
- Συζητάμε τους λόγους για τους οποίους επέλεξαν αυτά τα άτομα.
- Συζητάμε για τις πιθανές προκαταλήψεις που έχει ο καθένας μας. Εξηγούμε ότι το να μην έχουμε προκαταλήψεις είναι σχεδόν αδύνατο, το πιο σημαντικό είναι να καταλάβουμε ότι αυτές είναι προκαταλήψεις και ότι οι συζητήσεις για τις διαφορές και η καλύτερη γνωριμία των άλλων μπορεί να αλλιάξει τις απόψεις.

Λίστα ενοικιαστών

Με ποιους θα μοιραζόσασταν το ίδιο σπίτι;

1. Ανύπαντρη μητέρα με 3χρονο παιδί, ο πατέρας του οποίου είναι Τυνήσιος. Επισκέπτεται περιστασιακά το γιο του και κάποιες φορές φέρνει και μερικούς φίλους.
2. Οικογένεια Πακιστανών μεταναστών εργατών με 5 παιδιά, ηλικίας από 1 έως 12 ετών. Ο πατέρας εργάζεται σε χαλυβουργία, η μητέρα θα αναλάμβανε τη θέση του θυρωρού.
3. Οικογένεια με 17χρονη κόρη η οποία είναι στην Γ΄ Λυκείου. Ο πατέρας είναι λογιστής σε τράπεζα, η μητέρα είναι δασκάλα.
4. Ανύπαντρη 70χρονη κυρία η οποία ζει με την κατώτατη σύνταξη.
5. Ομάδα 7 Πολιτών προσφύγων που δουλεύουν όλοι στην κουζίνα ενός μεγάλου εστιατορίου.
6. Παρέα 5 νέων οι οποίοι ζουν εναλλακτικά, απορρίπτοντας την υλιστική ιδεολογία της κατανάλωσης.
7. Τρεις Παλαιστίνιοι φοιτητές οι οποίοι είναι πολιτικά στρατευμένοι.
8. Οικογένεια τσιγγάνων με 5 μέλη. Ο πατέρας εργάζεται περιστασιακά και παραμένει άνεργος στο ενδιάμεσο. Η οικογένεια είναι μέρος μιας ευρύτερης οικογένειας η οποία έχει ισχυρούς δεσμούς και τους αρέσει να κάνουν γλέντια.
9. Ζευγάρι Αμερικανών δίχως παιδιά. Ο σύζυγος εργάζεται στη Διεθνή Αρχή Ατομικής Ενέργειας, η σύζυγος φροντίζει το νοικοκυριό και 3 κανίς.
10. Δύο καλλιτέχνες γύρω στα 40 οι οποίοι ζουν μάλιστα μποέμικα και αντισυμβατικά και έχουν πολλούς καλλιτέχνες φίλους.
11. Κοπέλα η οποία μελετά πιάνο και τραγουδά στο ωδείο, η οποία πρέπει να εξασκείται τακτικά τα απογεύματα.
12. Μαύρος Αμερικανός με την Αυστριακή σύντροφό του. Προσπαθεί να βγάλει άδεια εργασίας ως μηχανικός.
13. Θρησκευόμενη οικογένεια μουσουλμάνων η οποία ζει ακολουθώντας αυστηρά το Κοράνι. Η μητέρα βγαίνει απ' το σπίτι μόνο καλυμμένη με μαντήλα.
14. Νεαρός σε αναπηρική πολυθρόνα ο οποίος ζει με την 76χρονη μητέρα του.
15. Τυφλό κορίτσι που ζει μαζί με το σκύλο του.

09. Κάντε ένα βήμα μπροστά

Η δραστηριότητα προέρχεται από το εγχειρίδιο Μικρή Πυξίδα - Compasito Εγχειρίδιο Εκπαίδευσης στα Ανθρώπινα Δικαιώματα για παιδιά του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Στόχοι:

- Να προωθήσουμε την ενσυναίσθηση προς όσους είναι διαφορετικοί.
- Να ενημερώσουμε για την ανισότητα ευκαιριών στην κοινωνία.
- Να καλλιεργήσουμε την κατανόηση των πιθανών συνεπειών του να ανήκει κανείς σε ομάδες μειονοτήτων.

Διάρκεια: 1 ώρα

Υλικά:

- Κάρτες ρόλου
- Λίστα καταστάσεων

Προετοιμασία: Ετοιμάστε τις κάρτες ρόλου.

Οδηγίες:

1. Παρουσιάζουμε τη δραστηριότητα ρωτώντας τα παιδιά αν έχουν ποτέ φανταστεί ότι είναι κάποιος άλλος. Ζητάμε παραδείγματα. Εξηγούμε ότι και σε αυτή τη δραστηριότητα θα φανταστούν ότι παίζουν το ρόλο κάποιου άλλου, ενός άλλου παιδιού που πιθανότατα να είναι αρκετά διαφορετικό από τα ίδια.

2. Εξηγούμε πως όλοι θα πάρουν ένα χαρτάκι με τη νέα τους ταυτότητα. Θα πρέπει να τη διαβάσουν σιωπηλά και να μην αναφέρουν σε κανέναν άλλο ποιοι είναι. Αν ένα παιδί δεν κατανοεί το νόημα μιας λέξης στην κάρτα ρόλου του, θα πρέπει να υψώσει σιωπηλά το χέρι του και να περιμένει το συντονιστή να έρθει για να του το εξηγήσει.

3. Δεν ενθαρρύνουμε τα παιδιά να θέσουν ερωτήσεις. Εξηγούμε πως ακόμη κι αν δεν γνωρίζουν πολλά για κάποιο άτομο όπως αυτό του ρόλου τους, θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν τη φαντασία τους. Για να βοηθήσουμε τα παιδιά να μπουν στο ρόλο, τους ζητάμε να κάνουν κάποια συγκεκριμένα πράγματα για να μπορέσουν να δουν το ρόλο ως αληθινό. Για παράδειγμα:

- Δώστε στον εαυτό σας ένα όνομα. Φτιάξτε μια ετικέτα με αυτό το όνομα για να σας θυμίζει το ποιος φαντάζεστε πως είστε.
- Φτιάξτε μια ζωγραφιά του εαυτού σας.
- Φτιάξτε μια ζωγραφιά του σπιτιού, του δωματίου ή του δρόμου σας.
- Περπατήστε τριγύρω στο δωμάτιο, προσποιούμενοι πως είστε αυτό το άτομο.

4. Για να εμπλουτίσουμε περαιτέρω τη φαντασία των παιδιών, βάζουμε ήρεμη μουσική και ζητάμε από τα παιδιά να καθίσουν, να κλείσουν τα μάτια τους και να φανταστούν σιωπηλά, καθώς θα θέτουμε μερικές ερωτήσεις όπως:

- Πού γεννήθηκες; Πώς ήταν τα πράγματα όταν ήσουν μικρός/μικρή; Πώς ήταν η οικογένεια σου όταν ήσουν μικρός/μικρή; Είναι διαφορετική τώρα;
- Πώς είναι η καθημερινή σου ζωή τώρα; Πού ζεις; Πού πηγαίνεις σχολείο;
- Τι κάνεις το πρωί; Το απόγευμα; Το βράδυ;
- Τι είδους παιχνίδια σου αρέσει να παίζεις; Με ποιους παίζεις;
- Τι είδους εργασία κάνουν οι γονείς σου; Πώς είναι το επίπεδο ζωής σας;
- Τι κάνεις στις διακοπές σου; Έχεις κατοικίδιο;
- Τι σε κάνει ευτυχισμένο/ευτυχισμένη; Τι φοβάσαι;

5. Ζητάμε από τα παιδιά να παραμείνουν σε απόλυτη ησυχία καθώς θα στέκονται το ένα δίπλα στον άλλο, σαν σε γραμμή εκκίνησης. Όταν θα το κάνουν, εξηγούμε πως θα τους περιγράψουμε κάποια πράγματα που πιθανόν να συμβούν σε ένα παιδί. Αν η αναφορά μας αντιστοιχεί στο άτομο που φαντάζονται πως ενσαρκώνουν, τότε θα πρέπει να κάνουν ένα βήμα μπροστά. Αλλιώς, δεν πρέπει να κινηθούν.

6. Διαβάζουμε μια – μια τις δηλώσεις. Κάνουμε παύση σε κάθε δήλωση για να δώσουμε στα παιδιά το χρόνο να κάνουν το βήμα μπροστά. Τους ζητάμε να κοιτάξουν γύρω τους και να δουν πού βρίσκονται οι άλλοι.

7. Στο τέλος της δραστηριότητας, καλούμε όλα τα παιδιά να καθίσουν στην τελική τους θέση. Ζητάμε από το κάθε παιδί να περιγράψει με τη σειρά του το ρόλο που του ανατέθηκε. Αφού το κάθε παιδί προσδιορίσει την ταυτότητα του ρόλου του, τους ζητάμε να παρατηρήσουν το σημείο που βρίσκονται μετά από την ολοκλήρωση της δραστηριότητας.

8. Πριν ξεκινήσουμε να κάνουμε τις ερωτήσεις απολογισμού, ολοκληρώνουμε ξεκάθαρα το παιχνίδι των ρόλων. Ζητάμε από τα παιδιά να κλείσουν τα μάτια τους και να επαναφέρουν τον πραγματικό τους εαυτό. Εξηγούμε πως θα μετρήσουμε μέχρι το τρία και μετά θα φωνάξουν το δικό τους όνομα. Με αυτό τον τρόπο, θα ολοκληρώσουμε συμβολικά τη δραστηριότητα και θα βεβαιωθούμε πως τα παιδιά δεν θα μείνουν κολλημένα στο ρόλο τους.

Απολογισμός και αξιολόγηση

Κάνουμε απολογισμό της δραστηριότητας θέτοντας ερωτήσεις όπως:

- Τι συνέβη σε αυτή τη δραστηριότητα;
- Πόσο εύκολη ή δύσκολη σας φάνηκε η απόδοση του ρόλου σας;
- Πώς φανταστήκατε πως ήταν το άτομο που παίξατε; Γνωρίζετε κάποιον που είναι σαν αυτό το άτομο;
- Πώς αισθανθήκατε, καθώς φανταζόσασταν τον εαυτό σας να είναι αυτό το άτομο; Αυτό το άτομο ήταν σαν εσάς; Γνωρίζετε κάποιον που είναι σαν κι αυτό το άτομο;

Κάρτες Ρόλων

Σημείωση: φτιάξτε τις δικές σας κάρτες.

Όσο πιο πολύ αντικατοπτρίζουν τα βιώματα των δικών σας μαθητών, τόσο πιο αποτελεσματικές θα είναι! Ακολουθούν δείγματα.

Είσαι οκτώ ετών. Εσύ και τα δυο αδέλφια σου ζείτε σε ένα όμορφο σπίτι με ένα μεγάλο κήπο και μια πισίνα. Ο πατέρας σας είναι προϊστάμενος σε μια τράπεζα στην πόλη σας. Η μητέρα σας φροντίζει το σπίτι και την οικογένεια.

Γεννήθηκες σε αυτή την πόλη, όμως οι γονείς σου μετακόμισαν εδώ από την Ασία. Διατηρούν ένα όμορφο εστιατόριο και μένεις σε δωμάτια πάνω από το εστιατόριο με την αδελφή σου. Εσύ και αυτή βοηθάτε στο εστιατόριο μετά το σχολείο. Είσαι δεκατριών ετών.

Είσαι δέκα ετών. Ζεις σε μια φάρμα στην εξοχή. Ο πατέρας σου είναι αγρότης και η μητέρα σου φροντίζει τις αγελάδες, τις χήνες και τις κότες. Έχεις τέσσερα, αδέλφια τρία αγόρια και ένα κορίτσι.

Είσαι μοναχοπαίδι. Ζεις μόνο με τη μητέρα σου σε ένα διαμέρισμα στην πόλη. Η μητέρα σου δουλεύει σε ένα εργοστάσιο. Είσαι εξαιρετικός/εξαιρετική στη μουσική και το χορό. Είσαι εννιά ετών.

Είσαι ένα παιδί Ρομά δώδεκα ετών. Ζεις στην άκρη ενός μικρού χωριού σε ένα μικρό σπίτι, όπου δεν υπάρχει αποχωρητήριο. Έχεις έξι αδέλφια.

Γεννήθηκες με αναπηρία και χρησιμοποιείς αναπηρικό καροτσάκι. Ζεις σε ένα διαμέρισμα στην πόλη με τους γονείς και τις δυο αδελφές σου. Και οι δυο γονείς σας είναι δάσκαλοι. Είσαι δώδεκα ετών.

Είσαι έντεκα ετών. Ζεις σε ορφανοτροφείο από τότε που ήσουν βρέφος. Δε γνωρίζεις ποιοι είναι οι γονείς σου.

Είσαι εννέα ετών και έχεις πανομοιότυπο δίδυμο αδελφό-αδελφή. Ζεις σε ένα διαμέρισμα στην πόλη με τη μητέρα σου, η οποία δουλεύει σε ένα πολυκατάστημα. Ο πατέρας σου είναι στη φυλακή.

Είσαι εννέα ετών και μοναχοπαίδι. Ζεις σε ένα διαμέρισμα σε μια πόλη με τους γονείς σου. Ο πατέρας σου είναι οικοδόμος και η μητέρα σου ταχυδρόμος. Είσαι εξαιρετικός/εξαιρετική στον αθλητισμό.

Εσύ και οι γονείς σου ήρθατε σε αυτή τη χώρα για να βρείτε ασφάλεια από τον πόλεμο που εξελίσσεται στην πατρίδα σας, στην Αφρική. Τώρα είσαι έντεκα ετών και είσαι εδώ τρία χρόνια από τότε που ήσουν εννιά. Δεν ξέρεις πότε θα μπορέσεις να επιστρέψεις στην πατρίδα σου.

Είσαι δεκατριών ετών, το μεγαλύτερο από έξι παιδιά. Ο πατέρας σου είναι οδηγός φορτηγού και λείπει πολύ και η μητέρα σου είναι σερβιτόρα, η οποία συχνά πρέπει να δουλεύει τα βράδια. Πρέπει να προσέχεις τα αδέρφια σου συχνά.

Είσαι έντεκα ετών. Έχεις ζήσει με διάφορους θετούς γονείς από τότε που ήσουν μικρό παιδί, καθώς οι γονείς σου αδυνατούσαν να σε φροντίσουν. Οι θετοί γονείς σου είναι καλοί. Άλλα τέσσερα υιοθετημένα παιδιά μένουν επίσης μαζί σας στο ίδιο μικρό σπίτι.

Αντιμετωπίζεις μια μαθησιακή δυσκολία η οποία σε κρατά δυο τάξεις πίσω στο σχολείο. Είσαι δέκα ετών και ψηλότερος από όλα τα υπόλοιπα παιδιά, τα οποία είναι μόνο οκτώ. Και οι δυο γονείς σου δουλεύουν, γι' αυτό δε διαθέτουν πολύ χρόνο για να σε βοηθήσουν με τις εργασίες σου για το σχολείο.

Είσαι οκτώ ετών και το μικρότερο από τρία παιδιά. Η οικογένεια σου ζει σε ένα μικρό διαμέρισμα σε μια μεγάλη πόλη. Ο πατέρας σου είναι μηχανικός, όμως προς το παρόν είναι άνεργος, γι' αυτό δεν έχετε πολλά χρήματα. Όμως, ο πατέρας σου διαθέτει περισσότερο χρόνο για να παίζει μαζί σου.

Είσαι έντεκα ετών. Ζεις σε ένα χωριό στην εξοχή με τους γονείς σου και ένα μικρότερο αδελφό και μια μικρότερη αδελφή. Οι γονείς σου έχουν ένα αρτοποιείο. Μερικές φορές σε κοροϊδεύουν επειδή είσαι αρκετά παχουλός/παχουλή.

Είσαι το παιδί ξένου πρόσβη στη χώρα σου. Πηγαίνεις σε διεθνές σχολείο. Φοράς χοντρά γυαλιά και τραυλίζεις ελαφρά. Είσαι έντεκα ετών.

Οι γονείς σου χώρισαν όταν ήσουν βρέφος. Τώρα είσαι δώδεκα ετών. Ζεις με τη μητέρα σου και το σύντροφό της. Τα σαββατοκύριακα επισκέπτεσαι τον πατέρα σου τη νέα του σύζυγο του και τα δυο μικρά παιδιά τους.

Είσαι οκτώ ετών. Εσύ και η αδελφή σου ζείτε με τον παππού και τη γιαγιά σας σε μια μικρή πόλη στην εξοχή. Οι γονείς σας είναι χωρισμένοι και η μητέρα σας δουλεύει ως γραμματέας στην πόλη. Σπάνια βλέπεις τον πατέρα σου.

Η μητέρα σου πέθανε όταν γεννήθηκες. Ο πατέρας σου ξαναπαντρεύτηκε και ζεις μαζί με αυτόν, τη μητριά σου και τις δυο έφηβες κόρες της. Είσαι οκτώ ετών. Ο πατέρας σου είναι δικηγόρος.

Οι γονείς σου μετανάστευσαν σε αυτή τη χώρα όταν ήσουν μωρό. Τώρα είσαι δέκα ετών. Πολλοί άλλοι μετανάστες ζουν στη γειτονιά σου, όπου ο πατέρας σου διαθέτει ένα κατάστημα. Μιλάς τις γλώσσες τόσο της παλιάς, όσο και της νέας σου πατρίδας και συχνά μεταφράζεις για τη μητέρα και τη γιαγιά σου.

Έχεις άσθμα και αναγκάζεσαι να λείπεις πολύ από το σχολείο, καθώς είσαι άρρωστος, ιδιαίτερα το χειμώνα. Περνάς πολύ χρόνο στο σπίτι, στο κρεβάτι, παρακολουθώντας τηλεόραση, σερφάροντας στο διαδίκτυο και παίζοντας ηλεκτρονικά παιχνίδια. Νιώθεις μοναξιά, καθώς και οι δυο γονείς σου πάνε στη δουλειά. Είσαι δεκατριών ετών.

Εσύ και ο μεγάλος σου αδελφός είστε ιδιαίτερα χαρισματικοί στα μαθηματικά, τη φυσική, τις γλώσσες και στα περισσότερα πράγματα. Οι γονείς σας είναι καθηγητές Πανεπιστημίου. Σας στέλνουν σε ειδικά μαθήματα και εκπαιδευτικές κατασκηνώσεις συνεχώς, για να προετοιμαστείτε για διαγωνισμούς.

Δηλώσεις

Διαβάζουμε τις παρακάτω δηλώσεις μεγαλόφωνα. Αφού διαβάσουμε την κάθε δήλωση, δίνουμε στους μαθητές χρόνο για να προχωρήσουν μπροστά και για να δουν πού βρίσκονται σε σχέση με τους υπόλοιπους.

1. Εσύ και η οικογένειά σου έχετε πάντα αρκετά χρήματα για να καλύψετε τις ανάγκες σας.
2. Ζεις σε ένα άνετο σπίτι με τηλέφωνο και τηλεόραση.
3. Δεν σε κοροϊδεύουν και δεν σε απομονώνουν λόγω της διαφορετικής σου εμφάνισης ή αναπηρίας.
4. Οι άνθρωποι με τους οποίους ζεις, ζητούν τη γνώμη σου για σημαντικές αποφάσεις που σε αφορούν.
5. Πηγαίνεις σε ένα καλό σχολείο και λαμβάνεις μέρος σε ομίλους και αθλητικά γεγονότα μετά το σχολείο.
6. Παρακολουθείτε επιπρόσθετα μαθήματα μετά το σχολείο στη μουσική και τη ζωγραφική.
7. Δεν φοβάστε μην τυχόν σας σταματήσει η αστυνομία.
8. Ζείτε με ενήλικες που σας αγαπούν και έχουν πάντα υπόψη το καλύτερο για το συμφέρον σας.
9. Δεν έχεις ποτέ βιώσει διάκριση εναντίον σου λόγω της καταγωγής σου ή της καταγωγής των γονιών σου, το υπόβαθρο, τη θρησκεία ή την κουλτούρα σου.
10. Κάνεις συχνούς ιατρικούς και οδοντιατρικούς ελέγχους, ακόμη κι όταν δεν είσαι άρρωστος/άρρωστη.
11. Εσύ και η οικογένεια σου πάτε για διακοπές μια φορά το χρόνο.
12. Μπορείς να καλέσεις φίλους για δείπνο ή για να διανυκτερεύσουν στο σπίτι σου.
13. Όταν μεγαλώσεις, μπορείς να πας στο Πανεπιστήμιο ή να επιλέξεις οποιαδήποτε δουλειά ή επάγγελμα επιθυμείς.
14. Δεν φοβάσαι μήπως σε πειράξουν ή σου επιτεθούν στο δρόμο, στο σχολείο ή όπου ζεις.
15. Συνήθως βλέπεις στην τηλεόραση ή σε ταινίες, ανθρώπους που μοιάζουν με εσένα και ζουν όπως ζεις εσύ.
16. Εσύ και η οικογένεια σου πηγαίνετε στον κινηματογράφο, στο ζωολογικό κήπο, στο μουσείο, στην εξοχή ή άλλα διασκεδαστικά μέρη τουλάχιστον μια φορά το μήνα.
17. Οι γονείς σου και ο παππούς και η γιαγιά σου, ή ακόμη και ο προπάππος και η προγιαγιά σου γεννήθηκαν σε αυτή τη χώρα.
18. Σου αγοράζουν νέα ρούχα και παπούτσια όποτε τα χρειαστείς.
19. Έχεις αρκετό χρόνο να παίξεις και φίλους για να παίζεις μαζί τους.
20. Έχεις πρόσβαση σε ηλεκτρονικό υπολογιστή και μπορείς να χρησιμοποιήσεις το διαδίκτυο.
21. Αισθάνεσαι πως σε εκτιμούν για αυτό που μπορείς να κάνεις και σε ενθαρρύνουν να αναπτύξεις όλες τις ικανότητές σου.
22. Πιστεύεις πως θα έχεις ένα ευτυχισμένο μέλλον όταν μεγαλώσεις.

10. Οι ανάγκες των παιδιών του κόσμου και οι δικές μας ανάγκες

Η δραστηριότητα είναι από το εγχειρίδιο «Change your view-Toolkit Global Learning»

Στόχοι:

- Να σκεφτούμε τις ανάγκες των παιδιών που ζουν σε διάφορες χώρες του κόσμου ή ακόμη και μέσα στην ίδια τη χώρα μας και να αποκτήσουμε αντίληψη των κοινών σημείων και των διαφορών στον τρόπο ζωής μας.
- Να συζητήσουμε για τις δικές μας ανάγκες και να βάλουμε τον τρόπο ζωής μας σε συγκριτικό συσχετισμό.

Διάρκεια: 60-80 λεπτά, ανάλογα με το μέγεθος της ομάδας

Υλικά:

- 4 ιστορίες που περιγράφουν τον τρόπο ζωής παιδιών από 4 διαφορετικές χώρες
- Λευκές κόλληδες χαρτί
- Μαρκαδόροι
- Μολύβια

Προετοιμασία: Εκτυπώστε τις ιστορίες

Οδηγίες:

1. Ανάλογα με το μέγεθος της ομάδας μας, χωρίζουμε τους μαθητές σε ομάδες 3-5 ατόμων. Αν ο αριθμός των μαθητών δεν είναι ζυγός, μπορούμε να ζητήσουμε ένα άτομο να κρατάει σημειώσεις από τα σημαντικά σημεία της συζήτησης.

2. Δίνουμε από μια ιστορία σε κάθε ομάδα και τους ζητάμε να τη διαβάσουν από την αρχή μέχρι το τέλος.

3. Στη συνέχεια η ομάδα θα παίξει όλους τους ρόλους της ιστορίας. Θα αποφασίσουν ποιος θα παίξει τον πρωταγωνιστή της ιστορίας αθλή και οι υπόλοιποι της ομάδας θα αναλάβουν υποστηρικτικούς ρόλους. Πρέπει όλοι μαζί να προσπαθήσουν να παρουσιάσουν μια μέρα από τη ζωή του πρωταγωνιστή. Ένας τους θα διαβάσει φωναχτά το κείμενο. Αυτό δεν πρέπει να διαρκέσει περισσότερο από 5 λεπτά.

4. Μαζευόμαστε σε κύκλο και συζητάμε τις παρακάτω ερωτήσεις:

- Ποιες διαφορές υπάρχουν ανάμεσα στους διαφορετικούς «πρωταγωνιστές;»
- Ποιος είναι ο πησιέστερος / και ποιος ο πιο διαφορετικός τρόπος ζωής σε σύγκριση με την πραγματικότητα των συμμετεχόντων;
- Έχουν οι πρωταγωνιστές ό, τι χρειάζονται;
- Τι κοινό έχουν όλοι τους;
- Είναι οι πρωταγωνιστές των ιστοριών ευτυχισμένοι;
- Τι σας κάνει ευτυχισμένους;
- Έχετε ό, τι χρειάζεστε;

5. Ρωτάμε τους μαθητές «Τι χρειάζομαστε για να ζήσουμε ευτυχισμένοι;»

- Τους ζητάμε να σημειώσουν δύο πράγματα σ' ένα κομμάτι χαρτί. Πρώτον, τι θεωρούν απολύτως απαραίτητο στη ζωή. Δεύτερον, τι κάνει τη ζωή τους όμορφη.
- Αφού σημειώσουν αυτά τα δυο πράγματα, κολλούν τις απαντήσεις τους πάνω σ' ένα χαρτί διαγράμματος (flip chart paper) και διαβάζουν τις απαντήσεις.
- Συζητούν τις απαντήσεις τους.

6. Ζητάμε από τους μαθητές να φτιάξουν μια ζωγραφιά για τη ζωή που θεωρούν ιδανική ή αθλιώς, τους ζητάμε να γράψουν μια σύντομη ιστορία που θα απεικονίζει την ιδανική γι' αυτούς ζωή.

1. Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΟΞΥ ΦΡΗΜΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΡΛΑΝΔΙΑ

Μέχρι τα οκτώ μου, η οικογένειά μου ζούσε στο δρόμο ταξιδεύοντας σ' όλη την Ιρλανδία με κάρο. Ήμουν ένα από έξι παιδιά με άλλες τρεις ετεροθαλείς αδελφές και η οικογένειά μου θεωρείτο μικρή. Το να έχει μια οικογένεια ταξιδευτών 12 ή 13 παιδιά ήταν σύννητες φαινόμενο για την Ιρλανδία.

Αντί να πάμε σχολείο, τα αδέρφια μου κι εγώ, όπως πολλή παιδιά από οικογένειες ταξιδευτών, διδαχθήκαμε στο σπίτι τέχνες, μουσική και χορό. Στα μαθήματα μαθαίναμε για τα άγρια ζώα, για τη φύση, πώς να μαγειρεύουμε και πώς να επιζούμε. Δεν ήξερα πολλά για χρονοδιαγράμματα, αλλά μπορούσα να αρμέξω μια αγελάδα και να καθαρίσω άλογο. Μπορούσα να εντοπίσω φωλιές αλεπούς, να βρω άγρια μανιτάρια και ήξερα που να ψάξω άγριο νεροκάρδαμο και ξινόχορτο. Στα οκτώ - εννιά μου μπορούσα ν' ανάψω φωτιά, να μαγειρέψω φαγητό για 10 άτομα και να ψήσω ψωμί σε ανοιχτή φωτιά.

Η ζωή στο δρόμο μερικές φορές είναι δύσκολη. Σαν παιδί με μικρότερα αδέρφια έπρεπε να δουλεύω σκληρά καθημερινά κουβαλώντας νερό, μαγειρεύοντας και αλληλάζοντας πάνες. Τα καταφέρναμε οικονομικά. Το πάθος του μπαμπά μου ήταν ανέκαθεν η εκτροφή μικρόσωμων αλόγων ιππασίας. Καμιά φορά καταφέρναμε να κάνουμε καλές πωλήσεις, αλλά πολύ συχνά μέναμε άφραγκοι. Μετά δουλεύαμε οικογενειακώς, μαζεύαμε φρούτα. Θυμάμαι ένα καλοκαίρι, ζήσαμε από τα μανιτάρια γιατί δουλέψαμε σ' ένα κτήμα που καλλιεργούσαν μανιτάρια. Μαζεύαμε επίσης και ασφόδελους. Μετά από 5 χρονιές, έγινα αλληργική στο υγρό που βγάζει ο μίσχος του λουλουδιού και μόλις το άγγιξα, το δέρμα μου γέμιζε φουσκάλες. Όσα χρήματα κερδίζαμε πήγαιναν κατευθείαν στη μητέρα και τον πατέρα μου.

Ζούσαμε πάντοτε έξω: η δουλειά, το παιχνίδι, η κοινωνική συναναστροφή, όλα γίνονταν γύρω από τη φωτιά ή στο δάσος και στους αγρούς. Ο υγρός καιρός ήταν κατάρα και τότε μαζεύομασταν όλοι γύρω από ένα μαγκάλι σ' ένα από τα τροχόσπιτα. Για πολλά χρόνια δεν είχαμε ηλεκτρικό ρεύμα, ούτε τηλεόραση ούτε ραδιόφωνο, τίποτε ηλεκτρικό. Είχαμε πορσελάνινες κούκλες, αλλά δεν είχαμε άλλα παιχνίδια. Παίζαμε και χαρτιά, ευτυχώς, δηλαδή, που παίζαμε και χαρτιά! Αν δεν ήταν τα χαρτιά, δεν θα ήξερα να κάνω ούτε πρόσθεση.

Πηγή: www.guardian.co.uk/lifestyle/2009/sep/07/gypsy-childhood-prejudice-education

2. Η ΝΑΠΟΓΚΑ ΓΚΟΥΡΙΓΚΟ ΑΠΟ ΤΗ ΓΚΑΝΑ

Η Ναπόγκα Γκουρίγκο από την Γκάνα ζει στο χωριό Tammbuoo, στους λόφους Τόγκο, στην Γκάνα. Δεν ξέρει πόσων χρονών είναι, πρέπει να είναι γύρω στα 12. Είναι αρραβωνιασμένη και ζει με την οικογένεια του μεληθοντικού συζύγου της. Στο χωριό δεν υπάρχει καθαρό νερό, γι' αυτό η Ναπόγκα πρέπει κάθε μέρα να σκάνεται στις 5:30 το πρωί και να περπατάει μέχρι να βρει μια γούρνα με λάσπη για να εξασφαλίσει νερό για την οικογένεια.

Κανονικά χρειάζεται έξι ώρες για να μαζέψει νερό, γιατί πρέπει να καθίσει και να περιμένει μέχρι να μαζευτεί νερό μέσα στη γούρνα και να το καθαρίσει λίγο. Από το ίδιο νερό πίνουν και τα ζώα και έχει πολλή λάσπη. Αφού γεμίσει τους κουβάδες, μετά πρέπει να κουβαλήσει το βαρύ φορτίο στο σπίτι. Στην Ναπόγκα αρέσει η γεύση του νερού που μαζεύει από την τρύπα, παρόλο που είναι πολύ βρώμικο. Δεν βράζει το νερό προτού το πιεί. Η Ναπόγκα δεν πηγαίνει σχολείο, το κουβάλημα του νερού είναι η κύρια ασχολία της.

Σε πολλές χώρες, τα παιδιά, ιδίως τα κορίτσια, είναι υπεύθυνα για το κουβάλημα του νερού στο σπίτι. Κορίτσια όχι μεγαλύτερα από 10 ετών αναλαμβάνουν ως κύρια ευθύνη τους να μαζέψουν και να κουβαλήσουν το νερό της οικογένειας. Το κουβάλημα του νερού δεν είναι μόνο σωματικά επίπονο αλλά και εξαιρετικά χρονοβόρο. Μια από τις πιο σοβαρές συνέπειες είναι ότι τα κορίτσια δεν μπορούν να παρακολουθήσουν το σχολείο.

Πηγή: www.globalissues.eu/pdfs/4_int_water.pdf

3. Ο ΖΕΚΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΝΔΟΝΗΣΙΑ

Ζω σε μια μονοκατοικία με τους γονείς και τ' αδέρφια μου. Όλοι μαζί είμαστε δέκα άτομα και μία γάτα. Το σπίτι μας σφύζει από ζωή και πάντα μπαينوβγαίνει πολλός κόσμος, κι αυτό μ' αρέσει πολύ. Το σπίτι μας έχει γύρω γύρω γκαζόν και τα γειτονικά σπίτια. Έχουμε πολλούς θάμνους και λουλούδια της μαμάς σε γλάστρες. Είναι από τα πιο πράσινα σπίτια στη γειτονιά. Ακριβώς απέναντι από το σπίτι μας είναι ένα τζαμί κι ένα γήπεδο μπάντμιντον. Συχνά, το απόγευμα κάνουμε ποδήλατο μέχρι το προαύλιο του σχολείου ή πηγαίνουμε εκεί για να παίξουμε μπάλα. Ο δρόμος μας δεν έχει πολύ κίνηση, γιατί μένουμε σε περιοχή γεμάτη μονοκατοικίες και τα αυτοκίνητα εδώ είναι περιορισμένα.

Συνήθως σηκωνόμαστε ξημερώματα, γύρω στις 5, λήμε την προσευχή μας και ετοιμαζόμαστε για την ημέρα που έχουμε μπροστά μας. Ο καθένας/ καθεμιά μας τρώει πρωινό, κυρίως ό, τι έχει απομείνει από το περασμένο βράδυ – ρύζι ή κάτι άλλο. Τα μαθήματα στο σχολείο αρχίζουν στις επτά και τελειώνουν στις δώδεκα, μετά πηγαίνω σπίτι και πέφτω για έναν υπνάκο, για καμιά ώρα περίπου, ύστερα κάνω τις εργασίες μου για το σχολείο και μελετώ. Μερικές φορές κάνω ποδήλατο με τους φίλους μου από τη γειτονιά ή παίζω βιντεοπαιχνίδια. Έχουμε και πολλή βιβλία στο σπίτι, γιατί ο μπαμπάς μου δουλεύει σ' έναν εκδοτικό οίκο και φέρνει σπίτι πολλή κατεστραμμένα βιβλία, που δεν μπορούν να πουληθούν λιανική. Πρέπει επίσης μερικές φορές να βοηθάω στις δουλειές του σπιτιού: για παράδειγμα, μαζεύω τα ξερά φύλλα ή καθαρίζω το μπάνιο. Το καλύτερο μέρος σ' ολόκληρο το σπίτι είναι το δωμάτιό μου, που το μοιράζομαι με τον μεγαλύτερο αδελφό μου. Οι δυο μας κοιμόμαστε σ' ένα μεγάλο κρεβάτι. Με την οικογένειά μου καθόμαστε το βράδυ όλοι μαζί – τρώμε και βλέπουμε τηλεόραση προτού πάμε για ύπνο. Αν κάποιο μέλος της οικογένειας μείνει έξω μέχρι αργά, πρέπει να τηλεφωνήσει για να μας το πει. Εννέα το βράδυ θεωρείται ήδη αργά, πρέπει πάντα να ζητήσουμε την άδεια από τους γονείς μας. Τα πράγματα που συνδέονται με τις θρησκευτικές πεποιθήσεις μας είναι πολύ σημαντικά, ιδίως η βραδινή προσευχή. Όλα τα αγόρια πρέπει να πηγαίνουν το βράδυ στο τζαμί για να προσευχηθούν. Επίσης υποχρεωτική είναι και η ανάγνωση του Κορανίου.

Η ιστορία είναι από το εργαλείο «Through Other Doors» που παρουσίασε η τσεχική οργάνωση NAZEMI www.fairtrade.cz/en/5-

4. Ο ΜΠΕΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΕΝΥΑ

Η οικογένειά μου έχει 8 μέλη: τους γονείς μου, τους 4 αδελφούς και αδελφές μου, εμένα και τη θεία μας, που επίσης βοηθάει στο μεγάλο μας. Ζούσαμε όλοι μαζί σ' ένα σπίτι. Ένα από τα δωμάτια χρησιμοποιούνταν σαν καθιστικό και ταυτόχρονα υπνοδωμάτιο της θείας. Το δεύτερο δωμάτιο λειτουργούσε σαν υπνοδωμάτιο και σαν κουζίνα. Το βράδυ απλώναμε κάθε μέρα τα στρώματα στο πάτωμα και τα ξαναμαζεύαμε πάλι το πρωί για να εξοικονομήσουμε χώρο. Η κουζίνα ήταν στη γωνία δίπλα στο παράθυρο και είχε μια εστία που μαγείρευε με κάρβουνο.

Σηκωνόμασταν μεταξύ 6 και 7 το πρωί – μας ξύπναγε κάθε μέρα ο μπαμπάς μου. Μετά συνήθως τρέχαμε κατευθείαν έξω για να παίξουμε, κυρίως ποδόσφαιρο. Αγαπούσα πολύ το ποδόσφαιρο και την εποχή εκείνη, θα έκανα οτιδήποτε για να παίξω μπάλα. Επίσης μου άρεσε και το σιδέρωμα. Είχαμε ένα σίδερο που δούλευε με κάρβουνο. Αλλά δεν μου άρεσε όταν υπήρχαν πάρα πολλά ρούχα για σιδέρωμα.

Έπρεπε να περπατήσω γύρω στα πέντε χιλιόμετρα μέχρι το σχολείο. Έπρεπε να είμαστε εκεί μέχρι τις 7:30 το αργότερο, γιατί η καθυστερημένη προσέλευση σήμαινε πάντα τιμωρία. Μετά το σχολείο τρέχαμε κατευθείαν σπίτι. Ο πατέρας μου ήταν μάλλον αυστηρός και ήθελε να έχουμε καλή εκπαίδευση. Επίσης έδινε πολύ μεγάλη σημασία στην καθαριότητα. Όταν τα πόδια μου ήταν βρώμικα, έπρεπε να τα πλένω με κρύο νερό. Μηρρρ!!! Επίσης συνήθιζε να ελέγχει τα ρούχα μου. Εκτός από τους κανόνες αυτούς, όλα ήταν περίφημα στο σπίτι. Δεν είχαμε ηλεκτρικό, αλλά αυτό δε μας πείραζε πολύ. Είχαμε ένα ραδιόφωνο που δανειζόμασταν στα κρυφά, όταν ο πατέρας δεν ήταν σπίτι για να ακούσουμε ρέγκε. Αυτή ήταν η αγαπημένη μου μουσική. Είχαμε κι ένα σκύλο που τον λέγαμε Μπούτα, που σήμαινε κάποιο είδος ψαριού. Δεν έχω ιδέα γιατί του δώσαμε αυτό το όνομα. Πέθανε σε ηλικία 13 ετών και στενοχωρήθηκα πολύ.

Η ιστορία είναι από το εργαλείο «Through Other Doors» που παρουσίασε η τσεχική οργάνωση NAZEMI www.fairtrade.cz/en/5-

11. Ένα τζαμί στη Βοηδοβία

Τροποποιημένη δραστηριότητα από το εγχειρίδιο Companion - A campaign guide about education and learning for change in Diversity, του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η δραστηριότητα προτείνεται για μαθητές μεγαλύτερης ηλικίας

Στόχοι:

- Να βιώσουμε συγκρούσεις που μπορούν να παρουσιαστούν σε μία πολυπολιτισμική κοινότητα.
- Να ευαισθητοποιήσουμε τους μαθητές πάνω σε θέματα διακρίσεων.
- Να ευαισθητοποιήσουμε για τα θέματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Να αναπτύξουμε δεξιότητες επιχειρηματολογίας και αναλυτικής σκέψης.

Διάρκεια: 1 ώρα και 30 λεπτά

Υλικά: Κάρτες ρόλων, καμπανάκι δικαστηρίου

Προετοιμασία: Εκτυπώνουμε τις κάρτες ρόλων και την ιστορία που θα διαβάσουμε στην ομάδα.

Οδηγίες:

1. Διαβάζουμε στην ομάδα την παρακάτω ιστορία:

Ζείτε στη γραφική Βοηδοβία, μία πόλη 80.000 κατοίκων. Τα τελευταία 60 χρόνια η σύνθεση του πληθυσμού έχει αλλιάξει άρδην, εν μέρει επειδή νέοι κυρίως άνθρωποι μεταναστεύουν σε μεγαλύτερα αστικά κέντρα, καθώς οι επαγγελματικές ευκαιρίες εκεί είναι καλύτερες, αλλά και επειδή στην περιοχή αφίχθηκε ένας μεγάλος αριθμός οικογενειών μεταναστών, πολλής εκ των οποίων από μουσουλμανικές χώρες. Μερικές από αυτές τις οικογένειες βρίσκονται εδώ τρεις γενεές τώρα, αλλά πολλοί εξακολουθούν να τους φέρονται καχύποπτα σαν να είναι «νεοφερμένοι». Πλέον, αποτελούν περίπου το 15% του συνολικού πληθυσμού.

Το ζήτημα που διχάζει την πόλη τώρα είναι η επιθυμία των μουσουλμάνων της Βοηδοβίας να ανεγείρουν ένα τέμενος σε μία εγκαταλειμμένη περιοχή η οποία ανήκει στο δημοτικό συμβούλιο. Αυτή η γη ήταν υποβαθμισμένη και, εδώ και χρόνια, αποτελεί αιτία παραπόνων προς το συμβούλιο: βρίσκεται πλησίον της κεντρικής εμπορικής οδού και είναι μία περιοχή όπου οι βανδαλισμοί και η χρήση ναρκωτικών αποτελούν σύνθετες πρόβλημα. Έτσι, όταν κάποιος πλούσιος επιχειρηματίας προσφέρθηκε να απαλλάξει το συμβούλιο από αυτό το πρόβλημα, ο δήμαρχος σκέφτηκε ότι ξημέρωσε η τυχερή του μέρα! Το δημοτικό συμβούλιο με προθυμία συμφώνησε να παραχωρήσει τη γη και να χρηματοδοτήσει το 20% του κόστους ανέγερσης του τεμένους. Το υπόλοιπο 10% του κόστους, το οποίο δεν θα μπορούσε να καλύψει ο επιχειρηματίας, θα έπρεπε να παραχωρηθεί από τα μέλη της μουσουλμανικής κοινότητας.

Η ανέγερση θα ξεκινούσε αυτή την εβδομάδα... αλλά στο συμβούλιο άρχισαν να συρρέουν παράπονα από εξαγριωμένους πολίτες που εναντιώνονται στο έργο αυτό. Συγκλήθηκε έκτακτη συνέλευση, στην οποία έχουν όλοι προσκληθεί, προς επίλυση του προβλήματος. Η σύσκεψη θα λάβει χώρα σε 30 λεπτά με την παρουσία δημοσιογράφων.

2. Χωρίζουμε την ομάδα στις παρακάτω υποομάδες και τους μοιράζουμε την ανάλογη κάρτα ρόλου. Η κάθε ομάδα κάθεται μόνη της διαβάζει το χαρτί της και συζητά τη στρατηγική της εν όψει της επικείμενης συνάντησης με το Δημοτικό Συμβούλιο της Βοηδοβίας:

(Αν η ομάδα έχει 25 μαθητές)

Ο δήμαρχος της Βοηδοβίας (1 άτομο)

Μέλη του δημοτικού συμβουλίου (2 άτομα)

«Νέοι Βοηδοβιανοί για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα!» (4 άτομα)

Μέλη της Ένωσης «Παρελθόν και Παρόν» (4 άτομα)

Μέλη της «Ένωσης Μουσουλμάνων Βοηδοβίας» (4 άτομα)

Πολίτες (9 άτομα)

1 δημοσιογράφος που θα καλύψει τη συνάντηση

3. Μαζεύουμε όλη την ομάδα στο χώρο διαξαγωγής του Δημοτικού Συμβουλίου και δίνουμε πια το λόγο στο Δήμαρχο για να ξεκινήσει τη διαδικασία και στη συνέχεια την ψηφοφορία.

Κανονισμοί της συζήτησης:

- Της συνάντησης θα προεδρεύει ο δήμαρχος και η συζήτηση θα διεξαχθεί με τη βοήθεια των δύο μελών του δημοτικού συμβουλίου.
- Πρώτα, ο δήμαρχος θα ζητήσει από κάθε ομάδα (με εξαίρεση τους πολίτες) να παρουσιάσουν τις απόψεις τους (από τρία λεπτά η κάθε ομάδα). Θα επιλεγθούν δύο εκπρόσωποι από κάθε ομάδα οι οποίοι θα μιλήσουν εκ μέρους όλης της ομάδας.
- Αν επιθυμείτε να μιλήσετε, θα πρέπει να σηκώσετε το χέρι σας και να ζητήσετε άδεια από το δήμαρχο.
- Οι σχολιασμοί θα πρέπει να είναι σύντομοι και να μην ξεπερνούν τα δύο λεπτά.
- Η συνάντηση θα ολοκληρωθεί μετά το πέρας 40 λεπτών με ψηφοφορία σχετικά με την ανέγερση ή όχι.
- Όλοι οι παρευρισκόμενοι έχουν δικαίωμα να μιλήσουν στη συνάντηση και δικαίωμα ψήφου στο τέλος.

4. Μετά το πέρας της συζήτησης και της ψηφοφορίας δίνουμε το λόγο στο δημοσιογράφο να κάνει μία ανακεφαλαίωση σε μορφή ρεπορτάζ.

5. Συζητάμε με την ομάδα τις παρακάτω ερωτήσεις:

- Σας εξέπληξε το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας;
- Πόσο επηρέασε ο δικός σας ρόλος στο αποτέλεσμα της ψηφοφορίας;
- Η επαφή με τις άλλες ομάδες άλλαξε τη δικιά σας στάση απέναντι στο πρόβλημα;
- Πόσο εύκολο ήταν να μπειτε στο ρόλο σας;
- Πιστεύετε ότι ένα τέτοιο θέμα θα μπορούσε να παρουσιαστεί στην καθημερινή μας ζωή; Έχετε ζήσει από κοντά κάποιο αντίστοιχο θέμα;
- Πώς θα αντιδρούσατε αν ένα τέτοιο θέμα εμφανιζόταν στην πόλη σας;
- Γιατί θεωρείτε ότι η μη διάκριση (στην προκειμένη περίπτωση πάνω στο θέμα της θρησκείας) θα πρέπει να θεωρείται θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα;
- Έχετε παρατηρήσει αντίστοιχη καταπάτηση δικαιώματος στην κοινότητά σας;

Κάρτες Ρόλων

Ο δήμαρχος της Βοηδοβίας

Προεδρεύετε της συνέλευσης και ο ρόλος σας θα είναι, με την έναρξη της συνεδρίας, να καλωσορίσετε τους συμμετέχοντες και να τους υπενθυμίσετε τους κανονισμούς της συζήτησης (θα τους έχετε καθορίσει από πριν με τα μέλη του συμβουλίου). Κατά τη διάρκεια της συνάντησης, θα πρέπει να δώσετε σε όλους το χρόνο να μιλήσουν -και να μην επιτρέψετε κατάχρηση του χρόνου από κανέναν! Είστε πολύ ανήσυχος για την κακή δημοσιότητα που έχει πάρει το θέμα και σκοπεύετε να μιλήσετε, πριν τη συνάντηση, με κάποιες από τις ομάδες σε μία προσπάθεια να τις πείσετε να μετριάσουν τις θέσεις τους. Καθήκον σας είναι να ακούσετε όλες τις απόψεις και να συνοψίσετε τα επιχειρήματα των αντικρουόμενων ομάδων στο τέλος της συνάντησης και πριν από την ψηφοφορία (με τη βοήθεια των μελών του δημοτικού συμβουλίου).

Μέλη δημοτικού συμβουλίου

Ο ρόλος σας είναι να βοηθήσετε το δήμαρχο να κρατήσει τη συνάντηση σε ήρεμο κλίμα και εντός των χρονικών πλαισίων, παραχωρώντας σε όλους την ευκαιρία να μιλήσουν αλληλά, ταυτόχρονα, ελέγχοντας και το χρόνο που θα δοθεί σε κάθε ομάδα. Με το δήμαρχο θα πρέπει από πριν να συναποφασίσετε τους κανονισμούς της συζήτησης (υπάρχει ενδεικτική λίστα αλληλά μπορείτε να προσθέσετε και άλλους) και να καθορίσετε πώς θα αντιμετωπίσετε άτομα που θα βγαίνουν εκτός ορίων ή θα ξεφεύγουν από το υπό συζήτηση θέμα. Επίσης, με το δήμαρχο θα ετοιμάσετε από πριν μερικές ερωτήσεις τις οποίες θα υποβάλλετε στα εμπλεκόμενα μέρη για διασαφήνιση των θέσεών τους επί των διαφόρων ζητημάτων.

Μέλη της Ομάδας Νέων ακτιβιστών «Νέοι Βοηδοβιανοί για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα!»

Η ομάδα σας συστάθηκε για την αντιμετώπιση των σοβαρότερων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι νέοι σήμερα στη Βοηδοβία. Θεωρείτε ότι η ανέγερση του τεμένους θα αποτελέσει τη λύση τόσο ως χώρος ηλαιοτριβείας για τη μουσουλμανική κοινότητα της πόλης, όσο και για τα αναρίθμητα κοινωνικά προβλήματα που απορρέουν από το γεγονός ότι η περιοχή έχει εγκαταλειφθεί για πάρα πολύ καιρό. Υποστηρίζετε την ανέγερση αυτού του τεμένους, αλληλά ανησυχείτε μήπως το δημοτικό συμβούλιο παραμελήσει άλλα κοινωνικά προβλήματα αν πρέπει να συνδράμει στην ανέγερσή του. Συγκεκριμένα, τα πέντε τελευταία χρόνια, τα κονδύλια του Δήμου για τη νεολαία έχουν περικοπεί σε σημείο που δεν μπορούν πλέον να ανταποκριθούν στις ανάγκες των νέων της πόλης.

Θέματα που πρέπει να λάβετε υπόψη σας:

- Ποια θα είναι τα κυριότερα επιχειρήματά σας στη συνάντηση;
(Θα έχετε τρία λεπτά στην αρχή της συνάντησης για να αναπτύξετε τα επιχειρήματά σας)
- Ποια είναι τα ισχυρά επιχειρήματα τα οποία μπορείτε να χρησιμοποιήσετε για να πείσετε τον δήμαρχο και τους πολίτες για τα αιτήματά σας;
- Σκεφτείτε ποια είναι τα επιχειρήματα που ενδεχομένως θα χρησιμοποιήσουν οι άλλες ομάδες ενάντια στα δικά σας βάσει του ιστορικού στο ενημερωτικό φυλλάδιο και προετοιμαστείτε ανάλογα.

Μέλη της Ένωσης «Παρελθόν και Παρόν» της Βοηδοβίας

Είστε μία από τις σημαντικές ομάδες που αντιτίθενται στην ανέγερση αυτού του τεμένους. Τα μέλη σας προέρχονται από παραδοσιακές (μη μουσουλμανικές) κοινότητες της Βοηδοβίας και πιστεύετε ότι είναι ζωτικής σημασίας η διατήρηση του παλαιού χαρακτήρα της πόλης, όπου οι περισσότεροι από εσάς έχετε ζήσει όλη σας τη ζωή. Ο χώρος ο οποίος προτάθηκε για την ανέγερση του τεμένους είναι πολύ κεντρικός και το τέμενος θα είναι ορατό από τα περισσότερα σημεία του κέντρου της πόλης. Συγκεκριμένα, το τέμενος ενδεχομένως να αποκόπτει και τη θέα του καθεδρικού ναού από την κεντρική πλατεία της πόλης. Θεωρείτε ότι ο χαρακτήρας της πόλης σας αλλοιώνεται ολοκληρωτικά από μία κοινότητα που αφίχθηκε εδώ πρόσφατα. Δεν μπορείτε να αντιληφθείτε γιατί άνθρωποι που κατέφθασαν σε αυτή τη χώρα από κάπου αλλού δεν μπορούν να ζήσουν σύμφωνα με τους δικούς σας κανόνες.

Θέματα που πρέπει να λάβετε υπόψη με την ομάδα σας:

- Ποια θα είναι τα κυριότερα επιχειρήματά σας στη συνάντηση; (Θα έχετε τρία λεπτά στην αρχή της συνάντησης για να αναπτύξετε τα επιχειρήματά σας)
- Ποια είναι τα ισχυρά επιχειρήματα τα οποία μπορείτε να χρησιμοποιήσετε για να πείσετε το δήμαρχο και τους πολίτες ότι δεν πρέπει να ανεγερθεί το τέμενος;
- Σκεφτείτε ποια είναι τα επιχειρήματα που ενδεχομένως θα χρησιμοποιήσουν οι άλλες ομάδες ενάντια στα δικά σας βάσει του ιστορικού στο ενημερωτικό φυλλάδιο και προετοιμαστείτε ανάλογα.

Μέλη της «Ένωσης Μουσουλμάνων Βοηδοβίας»

Εδώ και χρόνια, ζητάτε από το δημοτικό συμβούλιο την παραχώρηση ενός χώρου λατρείας για τη μουσουλμανική κοινότητα, όμως το αίτημά σας δεν έγινε ποτέ αποδεκτό με αιτιολογικό την έλλειψη κονδυλίων. Πιστεύετε ότι είναι άδικο που ζητείται από τη μουσουλμανική κοινότητα να συνδράμει με το 10% του κόστους ανέγερσης, όταν οι οικονομικές συνθήκες είναι τόσο δυσχερείς για τους περισσότερους και όταν η χριστιανική κοινότητα έχει έντεκα χώρους λατρείας, οι οποίοι και χρησιμοποιούνται για πολύ μικρότερο αριθμό ατόμων από ό,τι θα χρησιμοποιείτο το τέμενος. Αισθάνεστε ότι δεν εκτιμάται η συνδρομή της κοινότητάς σας στην πόλη, ότι γίνονται άδικες διακρίσεις κατά μελών της κοινότητάς σας σε πολλές πτυχές της ζωής τους και ότι το δημοτικό συμβούλιο, αρνούμενο να επιτρέψει την ανέγερση του τεμένους, καταπατά το θεμελιώδες δικαίωμα της ελεύθερης και ανεμπόδιστης θρησκευτικής λατρείας για τα μέλη της κοινότητάς σας.

Θέματα που πρέπει να λάβετε υπόψη σας:

- Ποια θα είναι τα κυριότερα επιχειρήματά σας στη συνάντηση; (Θα έχετε τρία λεπτά στην αρχή της συνάντησης για να αναπτύξετε τα επιχειρήματά σας)
- Ποια είναι τα ισχυρά επιχειρήματα στα οποία μπορείτε να στηριχθείτε για να πείσετε το δήμαρχο και τους πολίτες ότι το τέμενος πρέπει να ανεγερθεί;
- Σκεφτείτε ποια είναι τα επιχειρήματα που ενδεχομένως θα χρησιμοποιήσουν οι άλλες ομάδες ενάντια στα δικά σας βάσει του ιστορικού στο ενημερωτικό φυλλάδιο και προετοιμαστείτε ανάλογα.

Πολίτες της Βοηδοβίας

Ανησυχείτε για την αντιπαράθεση που έχει ξεσπάσει στην πόλη σας και θέλετε να παρευρεθείτε στη συνάντηση του δημοτικού συμβουλίου για να ψηφίσετε. Προς το παρόν, δεν γνωρίζετε τι θα ψηφίσετε. Σκοπεύετε να μιλήσετε με όσο το δυνατό περισσότερες ομάδες και στη συνέχεια θα αποφασίσετε. Έχετε δικαίωμα επίσης να υποβάλλετε διευκρινιστικά ερωτήματα στη συνάντηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ ΚΑΙ ΗΓΕΤΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

Στόχος του κεφαλαίου είναι η ενδυνάμωση και η ενθάρρυνση των νέων για την ενεργό συμμετοχή τους στην κοινωνία. Μέσα από την προσωπική ανάπτυξη, τη βελτίωση της επικοινωνίας, την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, της φαντασίας και της επιχειρηματολογίας οι μαθητές μπορούν να εξελιχθούν σε ενεργούς δημιουργικούς και σκεπτόμενους πολίτες.

12. Από το Εγώ στο Εμείς

Στόχοι:

- Να ενεργοποιήσουμε τη φαντασία.
- Να ανακαλύψουμε όρια.
- Να συνειδητοποιήσουμε σταδιακά βήματα.
- Να αναλύσουμε τη διαδικασία.
- Να προβούμε σε προσωπική αυτοεκτίμηση και ενδυνάμωση ομάδας.

Διάρκεια: 60 - 90 λεπτά (αναλόγως τον αριθμό των παιδιών και το μέγεθος της ομάδας)

Προετοιμασία: Φροντίζουμε να βρισκόμαστε σε ευρύχωρη αίθουσα όπου τα παιδιά θα νιώθουν άνετα να κάτσουν και κάτω. Έχουμε έτοιμη τη μουσική που θα βάλουμε να παίζει με το που συγκεντρωθεί η ομάδα (βήμα α). Έχουμε συγκεντρώσει τα χρώματα σε δύο λεκάνες και τα τοποθετούμε στη μέση (βήμα β).

Υλικά: CD player για μουσική, λευκές κόλληδες χαρτί (A4), χρώματα (μαρκαδόροι, κηρομπογιές, ξυλομπογιές)

Οδηγίες:

1. Μοιράζουμε στα παιδιά από μία κόλληδα λευκό χαρτί και τους ζητάμε να διαλέξουν ένα χρώμα. Βάζουμε ήρεμη μουσική κι αφού τους ζητήσουμε να χαλαρώσουν και να κλείσουν τα μάτια, τους ζητάμε να ζωγραφίσουν στην κόλληδα ό, τι θέλουν. Διευκρινίζουμε ότι δεν πειράζει να βγει μουντζούρα αλλιώς πρέπει να έχουν στο νου τους να μην ξεφύγουν από τα περιθώρια της σελίδας. (4 λεπτά)

2. Τους ζητάμε να ανοίξουν τα μάτια και να δουν αυτό που έφτιαξαν. Έπειτα να ανακαλύψουν μέσα στο συνονθύλευμα χρώματος και σχεδίων 7 (ή περισσότερα) αντικείμενα (καρδιά, πουλί, βουνό, τρίγωνο κτλ.). Πρέπει όλοι να βρουν 7 τουλάχιστον αντικείμενα στη ζωγραφιά τους και να κάνουν το περίγραμμά τους με διαφορετικό χρώμα από ό,τι χρησιμοποίησαν αρχικά. (5 λεπτά)

3. Ζητάμε από τα παιδιά να καταγράψουν στην πίσω μεριά της κόλληδας τους τα αντικείμενα που βρήκαν στη ζωγραφιά τους (2 λεπτά)

4. Ζητάμε από τον καθένα να φτιάξει μια σύντομη ιστορία ή ποίημα με τις λέξεις τις οποίες κατέγραψε. (15 λεπτά)

5. Παροτρύνουμε τα παιδιά να μοιραστούν αυτό που έγραψαν. Κάθε ένας αρχικά διαβάσει τις λέξεις που βρήκε μέσα στη ζωγραφιά του και διαβάσει το ποίημα ή την ιστορία που έφτιαξε. Διευκρινίζουμε ότι δεν υπάρχει σωστό και λάθος ή καλό και κακό καλλιτέχνες. Κάθε παιδί ενεργοποιεί τη φαντασία του και μπορεί να βγει κάτι αρκετά σουρεαλιστικό σαν αποτέλεσμα. (15-20 λεπτά αναλόγως τον αριθμό των παιδιών)

6. Ζητάμε από τα παιδιά να δώσουν έναν τίτλο στο ποίημα ή την ιστορία τους και να μας το πουν δημόσια. (3 λεπτά)

7. Ζητάμε από τα παιδιά να αφήσουν στην άκρη τα έργα τους, να σηκωθούν και να κινηθούν ελεύθερα στο χώρο καθώς παίζει εύθυμη μουσική. Τη στιγμή που θα σταματήσουμε τη μουσική όλοι πρέπει να ακινητοποιηθούν κι έτσι φτιάχνουμε ομάδες 4 ή 5 ατόμων σύμφωνα με το ποιο ήταν κοντά τη στιγμή του παγώματος. (4 λεπτά)

8. Από τις ομάδες που τελικά έχουν σχηματιστεί ζητάμε να ενώσουν τους τίτλους που έδωσε ο καθένας στο έργο του κι από αυτό να φτιάξουν από κοινού μια σύντομη ιστορία (στην οποία δε χρειάζεται απαραίτητα να περιέχονται οι αρχικές λέξεις αλλιώς να χρησιμεύσουν σαν ερέθισμα για τη δημιουργία) την οποία αργότερα θα δραματοποιήσουν μπροστά στους υπολοίπους ως σύντομο θεατρικό, σκετς κτλ. (15 - 20 λεπτά)

9. Ζητάμε από την κάθε ομάδα να παρουσιάσει το έργο της (των 2-3 λεπτών). (10 λεπτά)

10. Ζητάμε από τα παιδιά να κάνουν κύκλο όρθιοι, να αφήσουν πίσω τους ρόλους τους, να χοροπηδήσουν φωνάζοντας το όνομά τους και καθισμένοι σε κύκλο συζητάμε για τη δραστηριότητα, πώς τους φάνηκε, πώς τους έκανε να νιώσουν, πώς δούλησαν στην ομάδα (δυναμικές, αν εισακούσθηκε η άποψή τους κ.ά). (10 λεπτά)

Αν δεν υπάρχει χρόνος και σε αντιστοιχία με τους επιδιωκόμενους στόχους, η δραστηριότητα μπορεί να γίνει και μέχρι το βήμα 5. με απαραίτητη πάντα την τελική αξιολόγηση και συζήτηση με τα παιδιά.

13. Πάρε θέση

Τροποποιημένη δραστηριότητα από το εγχειρίδιο Μικρή Πυξίδα - Compasito Εγχειρίδιο Εκπαίδευσης στα Ανθρώπινα Δικαιώματα για παιδιά του Συμβουλίου της Ευρώπης

Στόχοι:

- Να κάνουμε πιο κατανοητή τη συμμετοχή.
- Να αναπτύξουμε την ικανότητα ακρόασης.
- Να αναπτύξουμε τις ικανότητες στη συζήτηση και επιχειρηματολογία.

Διάρκεια: 45 λεπτά

Υλικά:

- Πίνακες και στυλό
- Σπάγκος ή κιμωλία
- Κόλληδες χαρτί και μαρκαδόροι

Προετοιμασία:

- Χωρίζουμε την αίθουσα σε δυο μέρη και τοποθετούμε πινακίδες ΣΥΜΦΩΝΩ και ΔΙΑΦΩΝΩ στο κάθε άκρο.
- Καταγράφουμε αναφορές για συζήτηση σε έναν πίνακα, την κάθε μια σε διαφορετική σελίδα και τα τοποθετούμε σε μια ευθεία στο κέντρο της αίθουσας.

1. Ανακοινώνουμε στα παιδιά πως ενδιαφερόμαστε για τη γνώμη τους σε μερικές σημαντικές ερωτήσεις. Εξηγούμε πως θα διαβάσουμε έναν ισχυρισμό και θα πρέπει ατομικά να αποφασίσουν αν συμφωνούν ή διαφωνούν με αυτό και μετά να σταθούν στο σημείο όπου βλέπουν τη σχετική πινακίδα. Ο στόχος θα είναι να πείσουν τα άλλα παιδιά να αλληλάξουν τη γνώμη και θέση τους.

Κανόνες:

- α. Κανείς δεν μπορεί να μιλήσει μέχρι να λάβουν όλοι μια θέση.
- β. Όσο πιο έντονα συμφωνείτε ή διαφωνείτε με έναν ισχυρισμό, τόσο πιο μακριά από το κέντρο θα σταθείτε.
- γ. Κανείς δε μπορεί να μείνει στη μεσαία γραμμή, αν όμως δε μπορείτε να αποφασίσετε ή αισθάνεστε μπερδεμένοι για μια ερώτηση, μπορείτε να μείνετε κοντά στο κέντρο, από τη μία ή την άλλη μεριά.

2. Δείχνουμε στα παιδιά τον πρώτο ισχυρισμό και τον διαβάζουμε μεγαλόφωνα. Μετά τους ζητάμε να αποφασίσουν τι πιστεύουν γι' αυτόν και να λάβουν μια θέση.

3. Περιμένουμε μέχρι να λάβουν όλοι μια θέση. Μετά ρωτάμε τα παιδιά και από τις δυο μεριές γιατί στάθηκαν στο συγκεκριμένο σημείο. Τα αφήνουμε να εκφράσουν την άποψή τους. Ενθαρρύνουμε πολλή παιδιά να εκφράσουν μια γνώμη.

4. Αφού επιτρέψουμε ένα λογικό περιθώριο χρόνου για συζήτηση, καλούμε όποιο παιδί το επιθυμεί, να αλληλάξει θέση. Αν το κάνουν αρκετά, τα ρωτάμε ποιο επιχειρήμα τα έκανε να αλληλάξουν γνώμη. Συνεχίζουμε αυτή τη διαδικασία για όλους τους ισχυρισμούς.

5. Συζητάμε τις παρακάτω ερωτήσεις:

- Πώς σας φάνηκε αυτή η άσκηση;
- Μήπως δυσκολευτήκατε να λάβετε μια θέση σε μερικές περιπτώσεις; Σε ποιες;
- Αλληλάξατε τη θέση σας σε οποιοδήποτε σημείο; Τι σας ώθησε να το κάνετε;
- Υπήρξαν κάποιοι ισχυρισμοί οι οποίοι ήταν πιο περίπλοκοι από άλλους;
- Υπάρχουν ισχυρισμοί για τους οποίους είστε ακόμη αβέβαιοι;
- Θα θέλατε να συζητήσετε περαιτέρω κάποια θέματα;
- Μάθατε κάτι καινούριο από αυτήν τη δραστηριότητα; Αν ναι, τι;

6. Συσχετίζουμε τη δραστηριότητα με το δικαίωμα στη συμμετοχή, θέτοντας ερωτήσεις όπως:

- Μήπως είδατε οποιαδήποτε σύνδεση ανάμεσα στις ερωτήσεις;
- Έχετε τη δυνατότητα να συμμετέχετε στη λήψη αποφάσεων στην οικογένειά σας; Στην τάξη ή στο σχολείο σας; Στην κοινότητά σας; Σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση στη ζωή σας;
- Τονίζουμε πως η συμμετοχή είναι ένα σημαντικό δικαίωμα του κάθε παιδιού και τους διαβάζουμε το Άρθρο 12 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Μπορείτε να φανταστείτε μερικούς νέους τομείς στους οποίους θα μπορούσατε να συμμετέχετε;
- Γιατί, κατά την άποψή σας, είναι σημαντικό το δικαίωμα της συμμετοχής για τα παιδιά;

Ισχυρισμοί

Ισότητα σημαίνει να μην υπάρχει ειδική μεταχείριση για κανέναν.

Κάποιοι άνθρωποι είναι πιο σημαντικοί από τους άλλους.

Θα είχαμε λιγότερα προβλήματα αν οι μετανάστες επέστρεφαν στις χώρες τους.

Θα πρέπει να ακούγεται η γνώμη των νέων για όλα τα κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα της χώρας μας.

Κάποιοι άνθρωποι θα πρέπει να έχουν λιγότερα δικαιώματα.

Για κάθε απόφαση στο σχολείο θα πρέπει να ακούγεται η γνώμη των μαθητών.

Οι νέοι μπορούν να συμβάλουν στη λύση προβλημάτων της τοπικής κοινωνίας.

14. Μετά από 15 χρόνια

Στόχοι:

- Να φανταστούμε το μέλλον μας όπως εμείς θα θέλαμε να είναι.

Διάρκεια: 45 λεπτά

Υλικά: Χαρτί Α3, μαρκαδόροι

Οδηγίες:

1. Δίνουμε στους μαθητές μία κόλλη χαρτί και μαρκαδόρους και τους ζητάμε να καθίσουν αναπαυτικά.
2. Βάζουμε μουσική χαλάρωσης και αρχικά τους ζητάμε να κλείσουν τα μάτια τους παίρνοντας ρυθμικές αναπνοές. Τους λέμε το παρακάτω κείμενο:

«Θα κάνουμε ένα ταξίδι στο μέλλον...Θα ήθελα να φανταστείτε ότι έχουν περάσει 15 χρόνια από σήμερα. Ποια είναι η ηλικία σας; Πώς είναι η εξωτερική σας εμφάνιση; Πώς είναι το σπίτι σας; Με ποιους ζείτε; Πώς είναι η γειτονιά σας; Με τι ασχολείστε; Είστε ευτυχισμένοι; Τι σας κάνει ευτυχισμένους; Φοβάστε κάτι; Τι είναι αυτό;»
3. Ζητάμε από τους μαθητές να ανοίξουν τα μάτια τους και ο καθένας μόνος του να ζωγραφίσει τον εαυτό του μέσα σε ένα περιβάλλον που θα παρουσιάζει τη ζωή του μετά από 15 χρόνια. Στη συνέχεια, τους ζητάμε να γράψουν μία λίστα με τα πράγματα που πιστεύουν ότι θα τους κάνουν ευτυχισμένους και μία με τους φόβους τους.
4. Ένας ένας οι μαθητές παρουσιάζουν τη ζωγραφιά τους και μιλούν για τη ζωή τους μετά από 15 χρόνια.
5. Συζητάμε με τους μαθητές τις παρακάτω ερωτήσεις:
  - Το αποτέλεσμα σας αρέσει ή όχι σαν προοπτική του εαυτού σας και της ζωής σας;
  - Θα επιθυμούσατε κάτι διαφορετικό;
  - Αυτά που κάνετε τώρα συνδέονται μ' αυτές τις προοπτικές;

15. Χαρτογραφώντας την κοινότητά μας.

Στόχοι:

- Να βοηθήσουμε τους μαθητές να αναγνωρίσουν τα βήματα που μπορούν να κάνουν προς το όραμα ενός σχολείου χωρίς αποκλεισμούς που θα αντικατοπτρίζει και θα υποστηρίζει την κοινότητα
- Να βοηθήσουμε τους μαθητές να αποκτήσουν στενότερη σχέση με την κοινότητα γύρω από το σχολείο.
- Να τους δείξουμε το ευρύτερο πρίσμα του προγράμματος και να κατανοήσουν ΓΙΑΤΙ η χαρτογράφηση της κοινότητας είναι σημαντική.

Υλικά: Χαρτιά παρουσιάσεων ή χαρτί του μέτρου, μαρκαδόροι

Α΄ ΦΑΣΗ

1. Ζωγραφίστε το σχολείο σας στο μέσο ενός φύλλου παρουσιάσεων ή ενός χαρτιού του μέτρου με διάσταση 1x1 μέτρο.
2. Προσπαθήστε να σχεδιάσετε έναν αδρό ΧΑΡΤΗ γύρω από το σχολείο σας στον οποίο να επισημαίνονται οι κύριες οδοί και τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά (δώστε ένα χάρτη της περιοχής για αναφορά εάν το θεωρείτε χρήσιμο).
3. Επισημάνετε τις μεγάλες επιχειρήσεις, μαγαζιά ή εμπορικά κέντρα, παιδικές χαρές, κινηματογράφους, μπαρ και εστιατόρια, οικιστικές περιοχές, σταθμούς, σημεία πολιτιστικού ενδιαφέροντος (π.χ. αξιοθέατα, μουσεία), αθλητικές και ψυχαγωγικές εγκαταστάσεις, γήπεδα, δάση, πάρκα. Ζητήστε από τους μαθητές να ομαδοποιήσουν ορισμένες εγκαταστάσεις. Δεν χρειάζεται να σχεδιάσετε όλα τα μαγαζιά ξεχωριστά, για παράδειγμα. (Ο στόχος είναι να μοιραστούν σκέψεις για το πού κινούνται οι κάτοικοι)
4. Επισημάνετε τυχόν εκπαιδευτικά ιδρύματα, κτίρια θρησκευτικού χαρακτήρα, διοικητικά κέντρα και υπηρεσίες (τοπική αυτοδιοίκηση, ταχυδρομεία, αστυνομία, πυροσβεστική, κοινότητες, κέντρα στέγασης, σπίτια κ.λπ.)
5. Βάλτε τον εαυτό σας σαν άτομο στο χάρτη. Πού ζείτε;
6. Χωρίστε το χάρτη σε τέσσερις εξίσου μεγάλες περιοχές. Κοιτάξτε τα τέσσερα τέταρτα και εξηγήστε εάν υπάρχουν διαφορές μεταξύ τους (άνθρωποι, φτωχοί-πλούσιοι, ασφαλείς, ανασφαλείς κ.λπ.). (Ο στόχος εδώ είναι να κατανοήσουν οι μαθητές τη σύνθεση των κοινοτήτων σε σχέση με τους ανθρώπους που ζουν σ' αυτές και πώς αυτό σχετίζεται με τη σχολική κοινότητα)

Επιπλέον ερωτήσεις προς τους μαθητές:

- Ποιες γλώσσες μιλούνται στην κοινότητά σας; Ακούτε αυτές τις γλώσσες μέσα στο σχολείο;
- Ποιες οργανώσεις εργάζονται ήδη για την ευημερία της κοινότητας;
- Υπάρχει διαφορά ανάμεσα σε συγκεκριμένες περιοχές; (τρομακτικές, καλοφτιαγμένες, προβληματικές περιοχές)
- Υπάρχει κάποια πηγή συγκρούσεων εντός της κοινότητας; (περιβαλλοντικά ζητήματα, κοινωνικά ζητήματα)
- Ποιος παίρνει τις αποφάσεις;
- Ποιοι είναι οι ηγέτες με δυνατότητα λήψης αποφάσεων που θα μπορούσαν να σας βοηθήσουν να μαζέψετε περισσότερες πληροφορίες για την κοινότητα;
- Η σύνθεση του σχολείου αντανakλά την κοινότητα γύρω απ' αυτό;
- Πώς μπορεί το σχολείο σας να αντικατοπτρίζει και να υπηρετεί καλύτερα την κοινότητά σας;

Β' ΦΑΣΗ

1. Κάντε μία βόλτα στην περιοχή σας και επιβεβαιώστε τα στοιχεία του χάρτη που δημιουργήσατε.
2. Συμβουλευτείτε κάποιους εκπροσώπους της κοινότητας (οργανώσεις μειονοτήτων, τον δήμαρχο, εκπροσώπους οίκων ευγηρίας, εκκλησίες, θρησκευτικές οργανώσεις, οργανώσεις που βοηθούν τους άστεγους, εκπροσώπους μεταναστών, ανθρωπιστικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις κ.ά.) για τη δημιουργία του χάρτη.
3. Συμπληρώστε στοιχεία που τυχόν έχετε ξεχάσει και έχουν ενδιαφέρον.

Πρόταση προς τον εκπαιδευτικό: Η χαρτογράφηση της κοινότητας μπορεί να έχει πολλές λειτουργίες. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως έρευνα αληθιά και ως έναυσμα για περαιτέρω δραστηριότητες στο πεδίο όπως:

- δράσεις αλληλαγής τοπίου σε πάρκα ή υποβαθμισμένες περιοχές
- δράσεις ανάδειξης πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής (κτίρια, μνημεία κ.α.)
- δράσεις γνωριμίας με άλλους πολιτισμούς ή θρησκείες (μουσικές, γαστρονομικές εκδηλώσεις)
- σχολική εφημερίδα με τις ιδέες και τις προτάσεις των μαθητών που απευθύνεται στην ευρύτερη κοινότητα.
- φωτογράφιση της περιοχής και ανάδειξη των ιδιαίτερων στοιχείων της
- έρευνα για την ιστορία της πόλης και έκθεση των αποτελεσμάτων
- δημιουργία έκδοσης με ιστορίες των παππούδων και γιαγιάδων που μεγάλωσαν στην περιοχή
- διοργάνωση αθλητικών αγώνων μεταξύ των μαθητών και εκπροσώπων οργανώσεων, αθλητών σχολείων ακόμα και άλλων γενεών με στόχο το διαγενεακό διάλογο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Για κάθε σχολική δραστηριότητα περί τα τέλη των 5 μηνών διάρκειάς της θα πρέπει με κάποιο τρόπο να παρουσιαστούν τα αποτελέσματά της. Σε αυτό το κεφάλαιο παρατίθενται παραδείγματα παραδοτέων προϊόντων.

1. Σύνθεση τραγουδιού: Το 2ο Διαπολιτισμικό Γυμνάσιο Ιωαννίνων και το Δέσκειο Γυμνάσιο Πάργας έφεραν σε επαφή τους μαθητές των δύο σχολείων και δημιούργησαν ένα τραγούδι με θέμα τη διαπολιτισμικότητα. Χώρισαν τους μαθητές σε υποομάδες βάσει των ταλέντων και των ενδιαφερόντων τους οι οποίες στη συνέχεια είτε μέσω συναντήσεων είτε μέσω facebook groups έγραψαν τους στίχους, τη μουσική, έφτιαξαν χορογραφίες, προετοίμασαν την ιδέα του video clip και κατέγραψαν ιδέες για την προώθηση του τραγουδιού τους. Στη συνέχεια, οι δύο ομάδες ηχογράφησαν το τραγούδι και βιντεοσκόπησαν το βίντεο κλιπ. Οι καθηγήτριες τους ανέφεραν για το πρόγραμμα: «Στα παιδιά δόθηκε η ευκαιρία να εκφραστούν, να συνεργαστούν και να δημιουργήσουν ελεύθερα με αποτέλεσμα να φτιάξουν κάτι πρωτότυπο με τη δικιά τους σφραγίδα, το δικό τους χρώμα. Αυτό τους γέμισε αυτοπεποίθηση και όραμα για την πραγματοποίηση του στόχου»

Τραγούδι

Let's bring together
Young and old, weak and strong
Children without food, children without school
Children without home, children without love.

Let's bring together
Black, yellow, red and white people
To shake hands, to live in peace
Drawing united a colourful circle.

So let's try together
to win world peace for ever.
To stop violence forever
To overcome racism for ever
And if we make this
We will all live in peace.

Now we will sing for diversity
for our dream to make people's peace
a reality with less brutality.

I like green you like blue
Cause we are different me and you
But a smile is the same around the world
And peace with love must go on
So let's share this song for every child
Everywhere in this world

Racism exists in our schools
We have to overcome it with useful tools
Such as love and cooperation
To transform this difficult situation.

Μου αρέσει το πράσινο, σου αρέσει το μπλε
γιατί είμαστε διαφορετικοί εσύ και εγώ,
Αλλά το χαμόγελο είναι ίδιο σε όλο τον κόσμο,
Και η ειρήνη με την αγάπη πρέπει να συνεχίσουν να
υπάρχουν....

Έτσι, ας μοιραστούμε αυτό το τραγούδι με κάθε παιδί
Όλου του κόσμου.

Ο ρατσισμός υπάρχει στα σχολεία μας,
Πρέπει να τον ξεπεράσουμε με σωστό τρόπο,
Με την αγάπη και τη συνεργασία
Θα αλλιάξει αυτή η κατάσταση.

Countries should not be at war
And we should try for freedom more
We can make this difference altogether
And peace with love must go on
So let's share this song for every child
Everywhere in this world

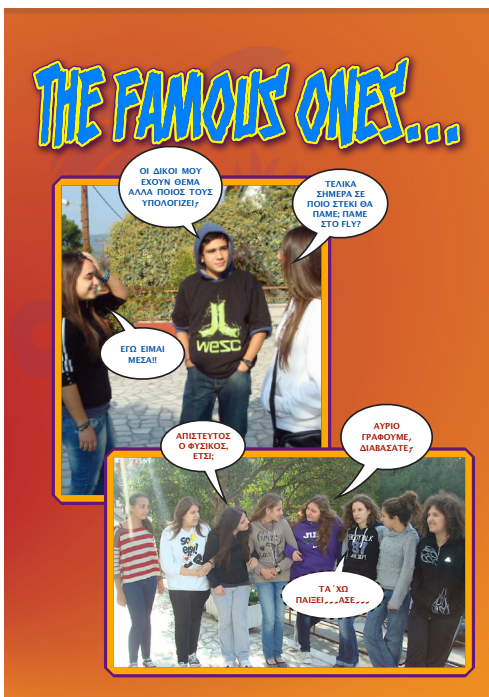
Οι χώρες δεν πρέπει να είναι σε πόλεμο
Και πρέπει να προσπαθήσουμε
για περισσότερη ελευθερία,
Μπορούμε να τα καταφέρουμε όλοι μαζί,
Και η ειρήνη με την αγάπη πρέπει να συνεχίσουν να
υπάρχουν....

Έτσι, ας μοιραστούμε αυτό το τραγούδι με κάθε παιδί
Όλου του κόσμου.

2. Η Μαγειρική ενώνει τους λαούς: Το Διαπολιτισμικό Γυμνάσιο Ελληνικού και το 32ο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης συνέλεξαν συνταγές από διαφορετικά μέρη τους κόσμου και δημιούργησαν ένα βιβλιαράκι μαγειρικής. Στόχος ήταν να αναδειχθούν τοπικές παραδοσιακές συνταγές του τόπου καταγωγής των μαθητών. Συνταγές από διαφορετικές χώρες με κοινό χαρακτηριστικό για όλους ότι αποτελούν στοιχείο της καθημερινής διατροφής με πολύτιμη θρεπτική αξία. Το συμπέρασμα των ομάδων ήταν ότι μέσα από τις συνταγές που μάζεψαν διαπιστώσανε ότι υπάρχουν πολλή κοινά στοιχεία, που ενώνουν διατροφικά και πολιτισμικά τους λαούς της Μεσογείου, της Εγγύς ανατολής και της Ρωσίας.

Η δραστηριότητα αυτή μπορεί και να συνδυαστεί με την ιδέα του 2ου Γυμνασίου Λαυρίου που διοργάνωσε μία “Διεθνή Βραδιά” καλώντας τους γονείς των μαθητών να μαγειρέψουν κάτι παραδοσιακό από τη χώρα τους και να έρθουν σε μία βραδιά αφιερωμένη στην πολυπολιτισμικότητα. Παράλληλα οι μαθητές χωρίστηκαν σε «εθνικές» ομάδες και τους ζητήθηκε να βρουν ιδέες για να παρουσιάσουν τις χώρες τους. Οι Ινδοί βρήκαν ένα όμορφο βίντεο (25 reasons to visit India before you die www.youtube.com/watch?v=-cPx6ROKqRM) το οποίο έδειχναν ενώ εξηγούσαν στα ελληνικά την ιστορία, οι Αφγανοί παρουσίασαν το τραγούδι του Ιρανού Siyavash Ghomeyshi “Tasavor Kon” (http://www.youtube.com/watch?v=Jx_03qbEKqo) το οποίο και μετέφρασαν στον υπόλοιπο κόσμο, οι Κούρδοι χόρεψαν φορώντας στολές, οι Σύριοι είπαν στα συριακά ένα παραμύθι το οποίο μετέφραζαν οι Έλληνες συμμαθητές, οι Αλβανοί είχαν γυρίσει σε βιντεάκι δύο παιχνίδια που παίζουν τα παιδιά στην Αλβανία και οι Έλληνες τραγούδησαν και χόρεψαν με όλους το τραγούδι «Ο πιο καλός ο μαθητής». Φαγητό, μουσική, παραμύθια, παιχνίδια, βίντεο. Χαρακτηριστικά οι υπεύθυνες καθηγήτριες ανέφεραν ότι όλη τη βραδιά υπήρχε χαρά, ενθουσιασμός και πολλή συγκίνηση.

3. Δημιουργία κόμικς: Στη συνάντηση των μαθητών των 10 σχολείων που συμμετείχαν στο Connecting Classrooms χρησιμοποιήσαμε τη μέθοδο των κόμικς για την παρουσίαση των ιδεών και των προβληματισμών των παιδιών. Αρχικά πραγματοποιήθηκε καταιγισμός ιδεών (brainstorming) όπου οι μαθητές εξέφρασαν αυτό που τους απασχολεί στη σχολική κοινότητα. Οι ιδέες καταγράφηκαν και ομαδοποιήθηκαν και η ομάδα κλήθηκε να επιλέξει την ιδέα που εκφράζει την πλειοψηφία. Το θέμα που επιλέχθηκε ήταν οι διακρίσεις των μαθητών σε διαφορετικές ομάδες μέσα στο σχολικό περιβάλλον και η ενδοσχολική βία. Στη συνέχεια, δημιουργήθηκε μία ιστορία η οποία χωρίστηκε σε διάφορες «εικόνες» με διαλόγους. Σε αντίθεση με το παραδοσιακό κόμικ που ζωγραφίζουμε την κάθε εικόνα, οι μαθητές πήραν ρόλους, δημιούργησαν παγωμένες εικόνες και τις φωτογράφησαν. Έβαλαν τις φωτογραφίες στη σειρά και προσθέσανε φούσκες με τους διαλόγους. Φυσικά, εάν υπάρχει ταλέντο στην ομάδα, μπορούν να δημιουργηθούν κλασικά κόμικς με σκίτσα ή συνδυασμός των δύο.

4. Θεατρικό Δρώμενο: Συχνά στο σχολικό περιβάλλον διοργανώνονται θεατρικές παραστάσεις και πολλές από αυτές είναι ιδιαίτερα επιτυχημένες. Όταν όμως θέλουμε να χρησιμοποιήσουμε το θέατρο ως μέσο έκφρασης των αποτελεσμάτων της δουλειάς μας ή των ιδεών και των συμπερασμάτων μας έχει ιδιαίτερη αξία η παρουσίαση θεατρικού δρώμενου που προετοιμάστηκε από τα ίδια τα παιδιά.

1. Για τη δημιουργία της ιστορίας είναι καλό να υπάρχει ένα έναυσμα. Αυτό το έναυσμα μπορεί να είναι το αποτέλεσμα μίας δραστηριότητας (Για παράδειγμα από τις δραστηριότητες του εγχειριδίου: Κάντε ένα βήμα μπροστά, Από το εγώ στο εμείς, Με ποιον θα θέλατε να ζείτε κ.α.), το αποτέλεσμα ενός καταιγισμού ιδεών, μία φωτογραφία, ένα άρθρο, μία μουσική, λέξεις που τους δίνει ο εκπαιδευτικός ή που επιλέγουν οι ίδιοι, ένας στίχος κ.α.

2. Δίνουμε το έναυσμα, ιδανικά σε μικρότερες ομάδες των 5 ατόμων, και τους ζητάμε στην αρχή να δημιουργήσουν παγωμένες εικόνες με τα σώματα τους που να εκφράζουν τη σκέψη τους πάνω στο έναυσμα αυτό. Η κάθε ομάδα παρουσιάζει την εικόνα της και οι υπόλοιποι προσπαθούν να μαντέψουν την ιδέα της ομάδας. Συζητάμε τα κοινά χαρακτηριστικά των εικόνων. Τι μας αρέσει και τι μας αγγίζει και το καταγράφουμε. Εάν θέλουμε λέμε στους μαθητές από τις υπόλοιπες ομάδες ότι μπορούν να σηκωθούν και να πάρουν μία θέση στην εικόνα που βλέπουμε.

3. Στη συνέχεια ζητάμε από τις ομάδες να δημιουργήσουν ένα μικρό δρώμενο που να βασίζεται στην εικόνα που δημιούργησαν και στη συζήτηση που ακολούθησε. Τους υπενθυμίζουμε ότι το δρώμενο θα πρέπει να έχει ξεκάθαρη αρχή και τέλος ενώ δεν θα πρέπει να ξεπερνάει τα 3-5 λεπτά. (Ο περιορισμός στο χρόνο βοηθά τους μαθητές να δημιουργήσουν κάτι συγκροτημένο).

4. Παρουσιάζονται τα δρώμενα και συζητούνται με τις υπόλοιπες ομάδες. Ζητάμε οι ομάδες να κάνουν παραγωγική, καλοπροαίρετη κριτική και δεν διστάζουμε να σηκώσουμε κάποιον από το κοινό να παρουσιάσει τη δική του εκδοχή της ιστορίας.

5. Από τα δρώμενα αυτά κρατάμε το υλικό. Ιδανικά βιντεοσκοπώντας το ώστε να μπορέσουμε να το αναπαράγουμε. Αποφασίζουμε αν θέλουμε να παρουσιάσουμε τα δρώμενά μας αυτούσια ή αν θέλουμε να τα ενώσουμε ή τροποποιήσουμε δημιουργώντας κάτι πιο μεγάλο και οργανωμένο. Τελειοποιούμε το κείμενο λοιπόν, μαζί με τους μαθητές και κάνουμε κάποιες πρόβες χωρίς όμως να εξαλείψουμε τον αυθορμητισμό των παιδιών. Η ουσία στο θεατρικό δρώμενο βρίσκεται στο γεγονός ότι οι μαθητές εκφράζουν τις δικές τους ιδέες χωρίς επιρροή.

5. Άλλες ιδέες: Φυσικά υπάρχουν πολλές ιδέες για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων και των ιδεών οι οποίες μπορούν και να συνδυαστούν.

- Εκθέσεις φωτογραφίας, ζωγραφικής, γλυπτικής κ.α.
- Γκράφιτι
- Προβολή ταινίας με συζήτηση στη συνέχεια
- Διοργάνωση συναυλίας
- Δημιουργία βίντεο ή ντοκιμαντέρ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΣ ΣΧΟΛΕΙΑ

Ένας από τους βασικούς στόχους του Connecting Classrooms που καθόρισε και τον τίτλο του είναι η δημιουργία δικτύων και συνεργασιών με άλλες αντίστοιχες ομάδες στο Ηνωμένο Βασίλειο αλλά και σε άλλες 60 χώρες από διαφορετικά σημεία του κόσμου.

Μπορεί το πρόγραμμα να έφτασε στο τέλος του όμως παραθέτουμε άλλα προγράμματα - πλαίσια στα οποία μπορούν να δημιουργηθούν δίκτυα σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο με στόχο πάντα την ενίσχυση της κατανόησης και της εμπιστοσύνης μεταξύ νέων από διαφορετικές κοινωνίες. Πέρα από τα προγράμματα αυτά όμως, παροτρύνουμε τους εκπαιδευτικούς να δημιουργήσουν δεσμούς και οι ίδιοι σε τοπικό-περιφερειακό επίπεδο και να μοιραστούν ιδέες μέσα από τις συνεργασίες.

Comenius

Το Πρόγραμμα Comenius αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητας της σχολικής εκπαίδευσης και στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής διάστασής της, ιδίως μέσω της ενθάρρυνσης της διακρατικής συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων σχολικής και προσχολικής εκπαίδευσης με την επιχορήγηση σχολικών συμπράξεων και δράσεων διακρατικής κινητικότητας μαθητών και εκπαιδευτικού προσωπικού, καθώς και δραστηριοτήτων ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης εκπαιδευτικών. Επίσης, υποστηρίζει τους νέους ώστε να αποκτήσουν συνείδηση της ποικιλομορφίας των ευρωπαϊκών πολιτισμών, καθώς και γνώσεις και δεξιότητες απαραίτητες για την προσωπική τους ανάπτυξη, τη μελλοντική εργασιακή τους απασχόληση και τη δραστηριοποίησή τους ως ενεργών πολιτών.

Ποιες επιμέρους δράσεις περιλαμβάνει;

Comenius Σχολικές Συμπράξεις (Comenius School Partnerships)

Μια Σχολική Σύμπραξη Comenius αποτελείται από ελληνικά επιλέξιμα σχολεία και σχολεία ξένων χωρών, ενώ υλοποιεί ένα Κοινό Σχέδιο Μάθησης (project) διάρκειας 2 ετών. Το Κοινό Σχέδιο Μάθησης δίνει σε μαθητές και εκπαιδευτικούς από διαφορετικές χώρες μια ευκαιρία να εργαστούν μαζί σε ένα ή περισσότερα θέματα κοινού ενδιαφέροντος. Στην περίπτωση των γλωσσικά προσανατολισμένων Σχεδίων Μάθησης, η Σύμπραξη αποτελείται από 2 σχολεία χωρών όπου ομιλείται διαφορετική γλώσσα (Διμερείς Συμπράξεις). Σε κάθε άλλη περίπτωση η Σύμπραξη αποτελείται από σχολεία από 3 τουλάχιστον χώρες (Πολυμερείς Συμπράξεις). Τα προς συνεργασία σχολεία μπορούν να αναζητηθούν στη βάση δεδομένων για εξεύρεση εταίρων.

Συμπράξεις Comenius Regio

Οι Συμπράξεις Comenius Regio, μέσω της συνεργασίας μεταξύ τοπικών/περιφερειακών αρχών με ρόλο στη σχολική εκπαίδευση, στοχεύουν στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής διάστασης και τη βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης στις εμπλεκόμενες περιφέρειες. Οι Συμπράξεις Comenius Regio απαρτίζονται από 2 «περιφέρειες-εταίρους» χωρών που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθηση. Η διάρκειά τους είναι 2 έτη.

Οι Συμπράξεις Comenius Regio εστιάζουν το έργο τους σε σαφώς καθορισμένα θέματα (π.χ. βία στα σχολεία, ρατσισμός και ξενοφοβία, επιμόρφωση εκπαιδευτικών κ.τ.λ.), ενώ οι δραστηριότητες της σύμπραξης περιλαμβάνουν κινητικότητα του προσωπικού που εμπλέκεται στη σχολική εκπαίδευση, εκδόσεις, διοργάνωση συνεδρίων/ σεμιναρίων κ.ά.

Ενδοϋπηρεσιακή Κατάρτιση Εκπαιδευτικών (Comenius In-service training)

Οι υποτροφίες ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης βοηθούν τους εκπαιδευτικούς να βελτιώσουν τις διδακτικές τους δεξιότητες και να έρθουν σε επαφή με τα εκπαιδευτικά συστήματα άλλων ευρωπαϊκών χωρών, μέσω της συμμετοχής σε επιμορφωτική δραστηριότητα που πραγματοποιείται σε ευρωπαϊκή χώρα διαφορετική από εκείνη στην οποία εργάζονται. Η διάρκεια των δραστηριοτήτων κυμαίνεται από 1 ημέρα έως έξι εβδομάδες.

Τοποθέτηση/υποδοχή μελλοντικών εκπαιδευτικών σε θέσεις βοηθού σε εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Comenius Assistantships)

Η τοποθέτηση μελλοντικών εκπαιδευτικών σε θέσεις βοηθών σε εκπαιδευτικά Ιδρύματα στόχο έχει την απόκτηση εμπειρίας διδασκαλίας, την ενίσχυση της Ευρωπαϊκής διάστασης στις παιδαγωγικές και διδακτικές μεθόδους των μελλοντικών εκπαιδευτικών, την καταπολέμηση της ξενοφοβίας και του ρατσισμού, την ενθάρρυνση των νέων για εκμάθηση ξένων γλωσσών και την προώθηση των λιγότερο ομιλουμένων και διδασκόμενων γλωσσών.

Η δράση απευθύνεται :

- Σε υποψήφιους εκπαιδευτικούς οποιασδήποτε ειδικότητας που δεν έχουν πρότερη εργασιακή εμπειρία και επιθυμούν να τοποθετηθούν σε σχολεία του εξωτερικού, ασκώντας εποπτευόμενο διδακτικό έργο.
- Σε ιδρύματα πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και μετα-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που ενδιαφέρονται να φιλοξενήσουν μελλοντικούς εκπαιδευτικούς από το εξωτερικό ως βοηθούς.

Η διάρκεια της τοποθέτησης είναι από 13 έως 45 εβδομάδες.

Ατομική Κινητικότητα Μαθητών Comenius

Η δράση απευθύνεται σε μαθητές ηλικίας τουλάχιστον 14 ετών, που φοιτούν σε σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οι μαθητές, οι οποίοι θα πρέπει να είναι εγγεγραμμένοι σε σχολείο το οποίο συμμετέχει ή συμμετείχε σε Σχολική Σύμπραξη Comenius, μπορούν να φοιτήσουν σε σχολείο-εταίρο του εξωτερικού για περίοδο από 3 έως 10 μήνες, ενώ διαμένουν σε οικογένειες οι οποίες έχουν επιλεγεί με ευθύνη των σχολείων υποδοχής. Στόχος της δράσης είναι να κατανοήσουν οι μαθητές την ποικιλομορφία των ευρωπαϊκών πολιτισμών και γλωσσών. Η δράση «Ατομική Κινητικότητα Μαθητών Comenius» υλοποιείται σε όλες τις χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα Δια Βίου Μάθηση, εκτός της Κύπρου, της Γερμανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου.

Προπαρασκευαστικές επισκέψεις Comenius (Comenius Preparatory Visits)

Η δυνατότητα για προπαρασκευαστική επίσκεψη παρέχεται σε σχολικά ιδρύματα και αφορά σε επίσκεψη εκπροσώπου τους σε σχολικό ίδρυμα του εξωτερικού ή συμμετοχή σε σεμινάριο εξεύρεσης εταίρων (contact seminar), που διοργανώνουν οι Εθνικές Μονάδες του Προγράμματος Δια Βίου Μάθηση, με σκοπό την προετοιμασία αίτησης για Συμπράξεις Comenius και Ατομική Κινητικότητα Μαθητών Comenius καθώς και αίτησης για τις κεντρικές δράσεις του προγράμματος Comenius. Η διάρκεια της επίσκεψης μπορεί να είναι από 1 έως 5 ημέρες.

Για αιτήσεις και πληροφορίες:

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να υποβάλλουν αίτηση στο Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών που είναι η Εθνική Μονάδα για το πρόγραμμα Δια Βίου Μάθηση. Διεύθυνση Λ. Εθνικής Αντιστάσεως 41, 142 34 Νέα Ιωνία – Αττική Τηλέφωνο: 210-3726300 Φαξ: 210-3221863, 210- 3312759 e-mail: iky@hol.gr

E-twinning-Η κοινότητα των σχολείων στην Ευρώπη

Το eTwinning (www.etwinning.net) είναι μια ευρωπαϊκή δράση του προγράμματος Διά Βίου Μάθησης, μέσω της οποίας σχολεία από διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες, κάνοντας χρήση εργαλείων Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), συνεργάζονται ώστε να αποκομίσουν παιδαγωγικά, κοινωνικά και πολιτισμικά οφέλη. Το eTwinning αποτελεί μέρος του Comenius, το πρόγραμμα της ΕΕ για τα σχολεία.

Η δράση παροτρύνει τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς από τις χώρες της Ευρώπης να γνωριστούν, να ανταλλάξουν απόψεις και να δημιουργήσουν δεσμούς φιλίας και συνεργασίας. Το eTwinning, από το 2005 μέχρι σήμερα, ενίσχυε την ανάπτυξη συνεργατικών προγραμμάτων μεταξύ σχολείων και εκπαιδευτικών. Η μεγάλη ανάπτυξη του όμως, σε όλη την Ευρώπη, άνοιξε νέες προοπτικές στη δράση. Σήμερα το eTwinning είναι ίσως το μεγαλύτερο δίκτυο εκπαιδευτικών στην ιστορία της εκπαίδευσης. Νέες δραστηριότητες ξεκίνησαν, ώστε να προχωρήσουμε «πέρα από τα προγράμματα».

Τα διαδικτυακά προγράμματα επιμόρφωσης (e-learning), που λειτουργούν σε ευρωπαϊκό αλλά και σε εθνικό επίπεδο, δίνουν την ευκαιρία στους εκπαιδευτικούς να επιμορφωθούν σε θέματα που αφορούν στις εξελίξεις στον τομέα της παιδαγωγικής και στη χρήση των Νέων Τεχνολογιών.

Ταυτόχρονα ιδρύθηκαν οι ευρωπαϊκές κοινότητες (groups) για να ενισχυθεί η μάθηση μέσα από ένα περιβάλλον κοινωνικής δικτύωσης. Οι κοινότητες προσφέρουν υλικό για μελέτη, παραδείγματα καλής πρακτικής από εκπαιδευτικούς που εφαρμόζουν καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας, εποπτικό υλικό για μελέτη και για χρήση σε όλους τους εκπαιδευτικούς που συμμετέχουν. Οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί αναρτούν το δικό τους υλικό και ετοιμάζουν παρουσιάσεις με ό,τι εφαρμόζουν στην τάξη και πιστεύουν ότι θα ενδιέφερε και τους άλλους εκπαιδευτικούς.

Το θεματικό δίκτυο που οργανώθηκε από την ελληνική Εθνική Υπηρεσία Υποστήριξης, έχει ως στόχο τη δημιουργία μιας πιλοτικής ομάδας σχολείων και εκπαιδευτικών που θα εφαρμόσουν στα προγράμματά τους ή στη διδασκαλία τους νέες παιδαγωγικές θεωρίες. Η εγγραφή των σχολείων και των εκπαιδευτικών στο e-Twinning δίνει μια πρωτοποριακή διάσταση στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε την ιστοσελίδα <http://www.etwinning.gr/>

Η Εβδομάδα Εκπαίδευσης για τον Κόσμο

Η Εβδομάδα Εκπαίδευσης για τον Κόσμο είναι μια κοινή δράση μεγάλου αριθμού ΜΚΟ και εκπαιδευτικών φορέων της τυπικής και της μη τυπικής εκπαίδευσης, η οποία αναπτύσσεται με διάφορους τρόπους γύρω από ένα κοινό θέμα κατά την ίδια χρονική περίοδο, σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο σε πολλές Ευρωπαϊκές και μη χώρες, και συντονίζεται από το Κέντρο Βορρά - Νότου του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Κάθε χρόνο επιλέγεται ένα θέμα και πραγματοποιούνται δράσεις ενώ μέσα από διάφορες πλατφόρμες και δράσεις επιτυγχάνεται συνεργασία εκπαιδευτικών, σχολείων και άλλων μονάδων.

Μπορείτε να ενημερώνετε τους διοργανωτές για τις δράσεις σας και να καταθέτετε τις δικές σας εισηγήσεις, συμπληρώνοντας το σχετικό έντυπο και αποστέλλοντάς το στην συντονίστρια της Εβδομάδας για την Εκπαίδευση για τον Κόσμο στην Ελλάδα Δρ. Ευγενία Βαθάκου

Email: evathakou@hotmail.com

Η συμμετοχή σας στο πρόγραμμα θα συμβάλει στη διεκδίκηση ενός κόσμου δικαιότερου, ενός κόσμου ισότητας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων για όλους τους πολίτες αυτού του πλανήτη.

Ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα που διοργανώνεται από το:

Κέντρο Βορρά-Νότου του Συμβουλίου της Ευρώπης

Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Παγκόσμια Αλληλεξάρτηση και Αλληλεγγύη

North South-Centre of the Council of Europe

European Centre for Global Interdependence and Solidarity

Ιστοσελίδα Βορρά-Νότου του Συμβουλίου της Ευρώπης: www.nscentre.org

Σχολεία Συνεργαζόμενα με την UNESCO (ASPNET)

Το Δίκτυο Συνεργαζόμενων Σχολείων (ASPnet) ιδρύθηκε το 1953 και είναι ένα παγκόσμιο δίκτυο σε 177 χώρες με 8.000 περίπου εκπαιδευτικά ιδρύματα (συμπεριλαμβανομένων νηπιαγωγείων, σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ινστιτούτων επιμόρφωσης καθηγητών), τα οποία εργάζονται για την υποστήριξη της ποιοτικής εκπαίδευσης στην πράξη. Εντάσσεται στο ευρύτερο Πρόγραμμα της UNESCO «Εκπαίδευση για Όλους (EFA)». Συντονίζεται από το Διεθνή Συντονιστή σε επίπεδο UNESCO, ενώ αντίστοιχα υπάρχει ένας Εθνικός Συντονιστής σε κάθε χώρα.

Οι Εθνικές Επιτροπές UNESCO και τα Υπουργεία Παιδείας ιδρύουν εθνικό δίκτυο σχολείων, τα οποία ενδιαφέρονται να διεξάγουν δραστηριότητες με στόχο τη βελτίωση της ποιοτικής εκπαίδευσης, ειδικότερα την ηθική, πολιτιστική και διεθνή διάσταση. Αυτό το δίκτυο σχεδιάστηκε για να λειτουργήσει ως πολλαπλασιαστής στη διάχυση της πληροφόρησης των αποτελεσμάτων που αποκτήθηκαν έτσι ώστε και άλλα σχολεία της χώρας να διεξάγουν παρόμοιες δραστηριότητες.

Στο πλαίσιο των ASPnet η Ελληνική Εθνική Επιτροπή για την UNESCO έχει αναπτύξει ένα δίκτυο το οποίο αριθμεί σήμερα 3 νηπιαγωγεία, 34 δημοτικά σχολεία σε όλη την Ελληνική επικράτεια, 64 γυμνάσια, 39 λύκεια και 8 ΤΕΕ, δηλ. συνολικά 148 εκπαιδευτικές μονάδες διαφόρων βαθμίδων.

Τα Συνεργαζόμενα Σχολεία δεσμεύονται να προωθήσουν τα ιδανικά της UNESCO υλοποιώντας πιλοτικά προγράμματα, που στόχο έχουν να καταστήσουν τους νέους ανθρώπους ικανούς ν' αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά της προκλήσεις ενός περίπλοκου και συνεχώς αναπτυσσόμενου κόσμου. Το καινούργιο Πλάνο Δράσης και Στρατηγικής του ASPnet (2004-2009) δίνει έμφαση σε τέσσερις πυλώνες για τον 21ο αιώνα (μάθηση για γνώση, μάθηση για δράση, μάθηση για επιβίωση, μάθηση για συνύπαρξη) και προωθεί την ποιοτική εκπαίδευση σύμφωνα με το Πλαίσιο Δράσης του Dakar. Δάσκαλοι και μαθητές του ASPnet έχουν πολλές ευκαιρίες για συνεργασία εκτός των ορίων της τάξης τους με στόχο την ανάπτυξη καινοτόμων εκπαιδευτικών προσεγγίσεων, μεθόδων και υλικών. Το ASPnet υλοποιεί δραστηριότητες σε παγκόσμιο επίπεδο.

Τα σχολεία του Προγράμματος ASPnet δεσμεύονται να υλοποιήσουν πιλοτικά προγράμματα με θεματικούς άξονες όπως:

- Παγκόσμιες Ανησυχίες και ο Ρόλος του Συστήματος των Ηνωμένων Εθνών
- Ειρήνη και Ανθρώπινα Δικαιώματα
- Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Τα πιλοτικά αυτά προγράμματα αποβλέπουν στη βελτίωση της ποιότητας της εκπαιδευτικής διαδικασίας με την ανάπτυξη νέων αποτελεσματικών διδακτικών μεθόδων και προσεγγίσεων και τη δημιουργία πρωτοποριακού εκπαιδευτικού υλικού.

Τα σχολεία που συμμετέχουν στο ASPnet προέρχονται από όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης (δημοτικά, γυμνάσια, ΓΕΛ και ΕΠΑΛ) και από όλη την Ελλάδα.

Το σχολείο που επιθυμεί να γίνει μέλος του ASPnet συμπληρώνει μία ειδική φόρμα-αίτηση την οποία υποβάλλει στην Εθνική Επιτροπή για την UNESCO μέσω του Υπουργείου Παιδείας:

ΔΙΕΘΥΝΣΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ Γ΄ - ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

Ανδρέα Παπανδρέου 37,
15180 Μαρούσι Αττικής

Διεύθυνση Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου: des-c3@ypepth.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΠΗΓΕΣ

Εκπαιδευτικό Υλικό

Εργαστήριο Μελετών Απόδημου Ελληνισμού

<http://ptde.uoi.gr/emaede/>

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»

http://www.edulll.gr/?page_id=11 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Μικρή Πυξίδα (Compasito) Εγχειρίδιο Εκπαίδευσης στα Ανθρώπινα Δικαιώματα για παιδιά

<http://www.childcom.org.cy/ccr/ccr.nsf/All/E139A2CD27BCB462C2257AF3002ACD10?OpenDocument>

Εκπαιδευτικό Υλικό για τα δικαιώματα του παιδιού-Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού Κύπρου

http://www.childcom.org.cy/ccr/ccr.nsf/DMLedmaterial_gr/DMLedmaterial_gr?OpenDocument

Εκδόσεις-Βιβλία Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση

http://www.theatroedu.gr/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=23&Itemid=139&lang=el

Ο ξένος: εικόνες του άλλου στη λογοτεχνία

<http://www.ekebi.gr/fakeloi/xenos/index.htm>

Εκπαιδευτικό Υλικό για την Εκπαίδευση για τον Κόσμο

http://users.auth.gr/gtsiakal/tsiakalos_book.pdf Οδηγός Αντιρατσιστικής εκπαίδευσης

<http://www.glob-edu.net/el/ekpaidefsi-gia-ton-kosmo/>

Εκπαιδευτικό υλικό «Κόντρα στο Ρεύμα» Πρόγραμμα Αναπτυξιακής Εκπαίδευσης

για τις κλιματικές αλλαγές και τη φτώχεια.

<http://education.actionaid.gr/kontra>

Εκπαιδευτικό υλικό “Οι Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας: το δικό μας στοίχημα για έναν καλύτερο κόσμο”

<http://education.actionaid.gr/MDGsmaterial>

Πώς να ξεκινήσω ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην τάξη μου

<http://www.amnesty.org.gr/how-to-start-a-training-program-for-human-rights-in-my-class>

Στο μακροσκόπιο-εγχειρίδιο δραστηριοτήτων-εκπαίδευση για τον κόσμο

<http://www.fairtrade.gr/docs/macroscope.pdf>

Κλειδιά και αντικλειδιά, εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων 2002-2004

<http://www.kleidiakaiantikleidia.net/>

Ψηφιακό Παιχνίδι

Ταξίδι φυγής-ψηφιακό παιχνίδι

<http://www.taxidifygis.org.cy/>

Βιβλία

Κατάλογος Βιβλίων: “Παιδικά Βιβλία, Βλέποντας τον κόσμο με διαφορετικά μάτια”
<http://diaforetikothta.files.wordpress.com/>

Φορείς-Οργανώσεις

Δίκτυο Σχολείων British Council
<http://www.britishcouncil.org/schools>

Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής του Τμήματος
Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών
<http://www.keda.gr/>

Καμπάνια antibullying της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
<http://www.e-abc.eu/gr>

Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και του Πολίτη (ΕΕΔΑΠ)
<http://www.hlhr.gr/>

Κέντρο Ερευνών Μειονοτικών Ομάδων
<http://www.kemo.gr/>

ActionAid
<http://www.actionaid.gr/>

Διεθνής Αμνηστία
<http://www.amnesty.org.gr/>

Δίκτυο κατά της βίας στο σχολείο
<http://www.antibullyingnetwork.gr/>

Εκπαίδευση για τον κόσμο χωρίς σύνορα
<http://www.glob-edu.net/el/ekpaidefsi-gia-ton-kosmo/>

Η σπείρα-Εκπαίδευση για τον κόσμο
<http://speira-art-and-environment.blogspot.gr/2011/07/global-education.html>

ΤΟ BRITISH COUNCIL ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το British Council λειτουργεί στην Ελλάδα από το 1939, παρέχοντας ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών και δραστηριοτήτων, και τα γραφεία μας βρίσκονται στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Συνεργαζόμαστε με πολλούς οργανισμούς της Ελλάδας - Υπουργεία, πανεπιστήμια, και ερευνητικά ιδρύματα, σχολεία, μη κυβερνητικούς και πολιτισμικούς οργανισμούς τόσο του δημοσίου όσο και του ιδιωτικού τομέα. Τηρούμε απόλυτα την αρχή των ίσων ευκαιριών και του σεβασμού της διαφορετικότητας σε όλες τις πτυχές του έργου μας.

Επικεντρωνόμαστε σε τρεις βασικούς τομείς - Αγγλικά, εκπαίδευση και κοινωνία, και τέχνες - και συνεργαζόμαστε με τρεις βασικές ομάδες ανθρώπων, οι οποίες περιλαμβάνουν:

- άτομα με ηγετικές θέσεις σε κοινωνικό και κοινοτικό επίπεδο, τα οποία μπορούν να επιφέρουν αλλαγές στην κοινωνική, εκπαιδευτική και πολιτιστική πολιτική και τα οποία μας βοηθούν να δημιουργήσουμε ευρύτερες σχέσεις
- άτομα που ασκούν επιρροή, συμπεριλαμβανομένων των επαγγελματιών με σταδιοδρομία στον τομέα της εκπαίδευσης, των ΜΜΕ, των εκπαιδευτικών, των καλλιτεχνών, των επιστημόνων και των επιχειρηματιών με ηγετικό ρόλο, με τους οποίους συνεργαζόμαστε για τη μεγιστοποίηση της επιρροής τόσο του δικού τους έργου όσο και του δικού μας
- νέους ανθρώπους, οι οποίοι είτε δραστηριοποιούνται στον τομέα της εκπαίδευσης είτε βρίσκονται στο ξεκίνημα της σταδιοδρομίας τους και οι οποίοι παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση απόψεων μέσω των δικών τους κοινωνικών δικτύων και ενδεχομένως να αποτελούν την επόμενη γενιά ατόμων που θα ασκούν επιρροή και θα έχουν ηγετικό ρόλο σε εθνικό επίπεδο.

Εκπαίδευση και κοινωνία

Με τους εκπαιδευτικούς εταίρους μας στη Βρετανία και σε όλο τον κόσμο, είμαστε αφοσιωμένοι στην ενίσχυση της γνώσης, των δεξιοτήτων και της διαπολιτισμικής κατανόησης των νέων στα σχολεία, τα κολλέγια και τα πανεπιστήμια. Επικεντρωνόμαστε στη θέσπιση υψηλότερων προτύπων σε ένα ολοένα και πιο παγκοσμιοποιημένο εκπαιδευτικό πλαίσιο μέσω της υποστήριξης της κινητικότητας και της ανταλλαγής φοιτητών, καθηγητών και μαθητών καθώς και επαγγελματιών που εξειδικεύονται στον τομέα της εκπαίδευσης και υπεύθυνων χάραξης πολιτικής.

<http://www.britishcouncil.gr>

